

ช้ายกับสัตว์: มาร์กซ์กับปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม¹

ปวงชน อุจนจะนำ²

Received: September 12, 2019

Revised: October 24, 2019

Accepted: December 16, 2019

บทคัดย่อ

นักคิดและนักเคลื่อนไหวทางสังคมฝ่ายซ้ายมักจะละเลยประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ แม้ว่าสัตว์จะถูกกดขี่ขูดรีดในระบบทุนนิยมอย่างโหดร้าย ทารุณ และโง่งม แต่ฝ่ายซ้ายกลับมีมุมมองที่แทบไม่ต่างไปจากฝ่ายขวาเมื่อใดก็ตามที่มีการพิจารณาปัญหาเรื่องสัตว์ นั่นก็คือ การถืออคติที่ว่า สัตว์คือสิ่งมีชีวิตที่ต่ำกว่ามนุษย์ สัตว์มีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ และปัญหาเรื่องสัตว์ไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่มนุษย์จะต้องให้ความสนใจ ในฐานะหนึ่งในนักคิดคนสำคัญที่สุดของฝ่ายซ้าย คาร์ล มาร์กซ์ มักจะได้รับการอ้างถึงอยู่เสมอในฐานะนักคิดที่สร้างความชอบธรรมให้กับอคติที่ว่าในหมู่มนุษย์ กล่าวคือ ในเมื่อตัวมาร์กซ์เองก็ยกให้มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สูงส่งกว่าสัตว์และยังไม่เล็งเห็นด้วยซ้ำไปว่า การกดขี่ขูดรีดสัตว์คือประเด็นปัญหาที่สำคัญในระบบทุนนิยม ฝ่ายซ้ายก็ไม่มี ความจำเป็นแต่อย่างใดที่ต้องให้ความสนใจกับสัตว์ในขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้กับระบบทุนนิยม บทความชิ้นนี้ทำการท้าทายความเชื่อที่ว่านี้และนำเสนอว่า แม้ประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์จะไม่ใช่อะไรที่หลักในงานเขียนของเขา มาร์กซ์ไม่ได้มีอคติต่อสัตว์หรือยกให้มนุษย์สูงส่งกว่าสัตว์แต่อย่างใด แทนที่จะละเลย มาร์กซ์กลับให้ความสำคัญและเป็นกังวลกับปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม ด้วยเหตุนี้ หากฝ่ายซ้ายยังยึดเอางานเขียนของมาร์กซ์เป็นแรงบันดาลใจ พวกเขาควรจะหันมาทบทวนจุดยืนของตนเอง ล้มล้างอคติเดิมๆ ที่มีต่อสัตว์ และนำมารวมเอาประเด็นปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้กับระบบทุนนิยม

คำสำคัญ สัตว์, ฝ่ายซ้าย, มาร์กซ์, ทุนนิยม, การกดขี่ขูดรีด

¹ บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “สัตว์กับสิทธิ: ทฤษฎีการเมืองว่าด้วยการปลดปล่อยสัตว์” ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยจากงบประมาณรายได้มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ 2562

² อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก 65000 อีเมล: puangchon@gmail.com

The Left and Animals: Marx and the Question of Animal Exploitation in Capitalism

Puangchon Unchanam³

Abstract

Leftist thinkers and social activists normally neglect the animal question. Even though animals have been obviously, cruelly, and brutally exploited, the Left is barely different from the Right when it comes to the animal question. That is, the Left still holds prejudices against animals: they are inferior to humans; they are supposed to be exploited by humans; and humans have nothing to do with the animal question. As one of the most important thinkers of the Left, Karl Marx has been frequently mentioned as the one who gave the Left a justification for human prejudices against animals. As it is usually claimed, Marx himself thought that humans are superior to animals, and he did not even see how animal exploitation is relevant to capitalism. As a result, many leftists take it for granted that animal exploitation is irrelevant to their struggle against capitalism. This article challenges that popular assumption. It argues that although the animal question is not a major topic in Marx's writings, Marx did not hold prejudices against animals, and he did not accept the idea that humans are superior to animals. Instead, Marx did pay attention to and worry about animal exploitation in capitalism. Therefore, if leftists today still hold on to Marx's ideas as their inspiration, they should rethink their positions. Their prejudices against animals must be rejected, and their struggle against capitalism should be extended to include the question of animal exploitation.

Keywords Animal, The Left, Marx, Capitalism, Exploitation

³ Lecturer, Faculty of Social Sciences, Naresuan University, Phitsanulok 65000.
E-mail: puangchon@gmail.com

1. บทนำ

นักคิดและนักเคลื่อนไหวทางสังคมฝ่ายซ้ายมักจะได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มคนที่มีแนวความคิดและแนวทางในการเคลื่อนไหวมวลชนที่มีความก้าวหน้า มีจุดยืนที่หนักแน่น สม่าเสมอ และแน่วแน่ ทั้งในเชิงอุดมการณ์และการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ ฝ่ายซ้ายยังเป็นที่น่าเกรงขามในแง่ของการวิพากษ์สังคมอย่างถอนรากถอนโคน และกล้าท้าทายความเชื่อ อคติ และอุดมการณ์ที่ธำรงรักษาโครงสร้างที่อยู่ดิฐธรรม กตขี่ชูตรีต และเอารัดเอาเปรียบผู้ที่ย้อยกว่าในสังคมด้วยแรงบันดาลใจจากสายธารทางความคิดจากสำนักมาร์กซิสต์ คอมมิวนิสต์ และสังคมนิยม ฝ่ายซ้ายยังขึ้นชื่อลือชาในแง่ของการสร้างความหวาดกลัวและหวาดผวาให้กับฝ่ายขวาเป็นอย่างมาก เพราะไม่ว่าจะเป็นทุน ที่ดิน ทรัพย์สินส่วนบุคคล ครอบอบปิตาธิปไตย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐบาล โรงเรียน กองทัพ หรือกระทั่งครอบครัว ฝ่ายซ้ายล้วนทำการวิพากษ์ท้าทาย และหมายมั่นที่จะเปลี่ยนแปลง บันทอน ไปจนถึงกระทั่งทำลายล้างสถาบันทั้งหลายที่เป็นเสาหลักของฝ่ายขวาให้สิ้นซาก อย่างไรก็ดี ดังที่นักคิดฝ่ายซ้ายด้วยกันเองได้ตั้งข้อสังเกตไว้ (Kymlicka & Donaldson, 2014; Llorente, 2011; Painter, 2016; Sanbonmatu, 2011; Soronson, 2011) แม้จะก้าวหน้า ทวนกระแส และถอนรากถอนโคนในเกือบทุกเรื่อง แต่พอเป็นประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ มันก็เป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจอยู่ไม่น้อยที่ฝ่ายซ้ายกลับมีอคติที่ไม่ต่างไปจากฝ่ายขวามากนัก มันคืออคติที่ว่า สัตว์คือสิ่งมีชีวิตที่ธรรมชาติสร้างมาให้ต่ำกว่ามนุษย์ สัตว์มีไว้ตามธรรมชาติก็เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ตามอำเภอใจ และประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ไม่ใช่ประเด็นสำคัญทางการเมืองที่มนุษย์จะต้องให้ความสนใจ นอกจากนี้ อคติที่แฝงฝังอยู่ฝ่ายซ้ายยังสะท้อนออกมาให้เห็นในมุมมองที่พวกเขาที่มีต่อนักคิดและขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์และการปลดปล่อยสัตว์จากการกตขี่ของมนุษย์ กล่าวคือ ฝ่ายซ้ายมักจะตั้งข้อกังขาว่า ขบวนการเหล่านี้เป็นขบวนการของชนชั้นกรรมพี เป็นของชนชั้นกลางผิวขาวที่มีอันจะกิน และเป็นของชนชาติตะวันตกที่ต้องการขยายอำนาจจักรวรรดินิยมไปครอบงำชาติอื่นๆ ที่ด้อยพัฒนา ซ้ำร้ายไปกว่านั้น ฝ่ายซ้ายมักจะมองอย่างดูถูกดูแคลนว่า กลุ่มเรียกร้องสิทธิสัตว์และการปลดปล่อยสัตว์เป็นภัยอันตรายต่อขบวนการเคลื่อนไหวของฝ่ายซ้าย เพราะไม่เพียงแต่คนกลุ่มที่ว่านี้จะไม่รู้จักแยกแยะว่า มนุษย์กับสัตว์นั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงและปัญหาของมนุษย์นั้นสำคัญกว่าปัญหาของสัตว์อย่างเทียบกันไม่ได้ หากแต่คนกลุ่มนี้อาจจะทำให้ขบวนการฝ่ายซ้ายไม่มี “ความเป็นชาย” อ่อนบวักเปียก “เหมือนกับผู้หญิง” ดัดจริตและเสแสร้งไม่ต่างจาก “พวกเกย์” และนั่นก็อาจนำไปสู่การขาดความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้คนในสังคม (Charlton, Coce, & Francione, 1993, p. 29; Sanbonmatu, 2011, p. 13)

สภาวการณ์ที่ฝ่ายซ้ายจำนวนไม่น้อยยังยึดมั่นถ้อยคำกับอคติของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ถือเป็นปรากฏการณ์ที่มีความย้อนแย้งในตัวมันเองอยู่ไม่น้อย เพราะหากเราลองพิจารณาไปที่ระบบทุนนิยมซึ่งเป็นแก่นกลางของการวิเคราะห์และการวิพากษ์ของฝ่ายซ้าย ระบบที่ว่านี้ไม่ได้มีเพียงแค่การกีดกันสัตว์ที่เข้มข้นขั้นกรรมพีกระทำต่อชนชั้นกรรมาชีพแต่เพียงเท่านั้น แท้จริงแล้วหากเราลองสลัดทิ้งอคติของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ออกไปชั่วคราว เราก็คงจะปฏิเสธได้ยากว่าการกีดกันสัตว์ที่รุนแรงที่สุด เข้มข้นที่สุด และได้รับการละเลยมากที่สุดในระบบทุนนิยมคือ การกีดกันสัตว์ที่มนุษย์กระทำต่อสัตว์ กล่าวคือ ในแง่หนึ่งแฉกเช่นเดียวกับกรรมาชีพ สัตว์ถูกขูดรีดแรงงานจากนายทุน สัตว์เป็นแหล่งผลิตมูลค่าส่วนเกินให้กับนายทุน และสัตว์คือสิ่งมีชีวิตที่สร้างกำไรมหาศาลให้กับบริษัทยักษ์ใหญ่ทั้งหลาย กระนั้นก็ตาม ในอีกแง่หนึ่งการกีดกันสัตว์ของมนุษย์ที่กระทำกับสัตว์ในระบบทุนนิยมก็มีมิติที่เลวร้ายไปกว่าสิ่งที่กรรมาชีพต้องประสบพบเจอ เพราะนอกจากจะถูกใช้ประโยชน์ในฐานะแรงงานแล้ว สัตว์ยังถูกใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต เป็นอุปกรณ์ในการผลิต และเป็นสินค้าซื้อขายในตลาดเพื่อทำกำไรให้กับนายทุน ยกตัวอย่างเช่น ในอุตสาหกรรมปศุสัตว์และอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ สิ่งมีชีวิตอย่างเช่นหมู ไก่ เป็ด วัว แพะ และแกะ ถูกใช้แรงงานผ่านการเร่งผลิตเนื้อ นม ไข่ ขน หนัง หรือกระทั่งลูกของตนออกมาให้เร็วที่สุด และในปริมาณมากที่สุด โดยแทนที่จะเป็นเครื่องจักรกล กลับกลายเป็นว่ามันคือร่างกาย อวัยวะ เลือด และเนื้อ ของตัวสัตว์เองที่ทำหน้าที่เป็นอุปกรณ์ในการผลิตสินค้า นอกจากนี้ เมื่อสัตว์ตัวไหนมีขนาดร่างกายที่สมบูรณ์พร้อมในการนำไปผลิตเนื้อ หรือสัตว์ตัวไหนหมดประสิทธิภาพในการผลิตเนื้อ นม ไข่ และขนให้กับโรงงาน สัตว์เหล่านั้นก็จะถูกฆ่าและนำไปฆ่าหั่นอวัยวะเพื่อแปรรูปเป็นสินค้าประเภทเนื้อสัตว์ที่วางขายในท้องตลาด เท่านั้นยังไม่พอ ซากอวัยวะที่เหลือของสัตว์ที่สิ้นลมหายใจยังถูกนายทุนนำไปใช้ไปเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ เช่น อุตสาหกรรมเครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์ เสื้อผ้า รองเท้า อุปกรณ์ดนตรีและกีฬา เวชภัณฑ์ น้ำมันหล่อลื่น แชมพู สบู่ ยาสีฟัน น้ำหอม เครื่องสำอาง หรือกระทั่งถุงยางอนามัย (Alvarado, 2016; Kru, 2018)

ที่สำคัญที่สุด ในขณะที่กรรมกรยังพอมีเวลาได้หยุดพักหลังเลิกงานเพื่อให้ร่างกายได้พักผ่อน รับประทานอาหาร นอนหลับ สันทนาการ และสืบทอดชีวิตในพื้นที่ครัวเรือนของตนเอง สัตว์ที่ถูกใช้ประโยชน์ในโรงงานอุตสาหกรรมกลับไม่ได้รับสิทธิที่ว่านี้แต่อย่างใด ภายใต้การผลิตอย่างเข้มข้นเพื่อป้อนอุปทานให้ทันตามอุปสงค์ของตลาด สัตว์ถูกบังคับให้ใช้ชีวิตทั้งชีวิตในโรงงาน และสัตว์ต้องทำงานในสภาวะที่ไม่มีทางเลือกที่ทำงานนอกจากบ้าน หรือพื้นที่สาธารณะออกจากพื้นที่ส่วนตัวแต่อย่างใด เพราะไม่ว่าจะเป็นการเกิด กิน ถ่าย ป่วย สืบพันธุ์ คลอดลูก หรือกระทั่งตาย กิจกรรมเหล่านี้ของสัตว์ดำรงอยู่ในกรงแคบๆ ในโรงงานที่นายทุนจัดแบ่งไว้ ในแง่นี้หากจะมีสิ่งมีชีวิตใดที่ได้ชื่อว่าถูกกีดกันขูดรีดแรงงานไม่น้อยไปกว่า—หรืออันที่จริง ต้องถือว่ามากกว่า—

กรรมกรและสมควรถูกผนวกรวมให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ของกรรมมาชีพเพื่อล้มล้างระบบทุนนิยม มันคือสัตว์จำนวนนับแสนนับล้านบนโลกใบนี้โดยไม่ต้องสงสัย อยากรู้ก็ดี ในมุมมองของฝ่ายซ้ายจำนวนไม่น้อย นิยามของชนชั้นกรรมมาชีพมีความหมายครอบคลุมถึงแค่มนุษย์ที่ใช้แรงงานแต่เพียงเท่านั้น และไม่ได้นับรวมเอาสัตว์ที่ถูกใช้แรงงานเข้าไปด้วยแต่อย่างใด ซ้ำร้ายไปกว่านั้น นิยามการต่อสู้ของกรรมมาชีพเพื่อปลดปล่อยตนเองออกจากการกดขี่ขูดรีดของระบบทุนนิยมก็ไม่ได้มีการนับรวมเอาการปลดปล่อยสัตว์เข้าไปด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นฝ่ายซ้ายเสียเองด้วยซ้ำที่ดูจะขึ้นชื่อลือชาเป็นอย่างมากในการเหยียดหยัน ดูแคลน และไม่ให้ราคาอันใดต่อขบวนการเพื่อปกป้องสิทธิสัตว์และปลดปล่อยสัตว์

อะไรคือสาเหตุของความย้อนแย้งที่ว่านี้ในหมู่มนุษย์? ผู้เขียนคิดว่าโดยทั่วไปแล้วฝ่ายซ้ายมักจะมีข้ออ้างอยู่สี่ประการในการปกป้องจุดยืนของตนในการไม่ให้ราคากับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับสัตว์ ข้ออ้างที่หนึ่งคือ การเรียกร้องสิทธิสัตว์และการปลดปล่อยสัตว์เป็นการเรียกร้องที่มีจุดเริ่มต้นและถูกขับเคลื่อนโดยพวกชนชั้นกรรมมาชีพ ในหลายๆ ครั้งกรรมมาชีพที่ว่านี้มักจะประกอบไปด้วยชนชั้นกลางที่เป็นผู้ชาย ผิวดำ มีอันจะกิน และได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในโลกละวันตก ดังนั้น ฝ่ายซ้ายที่ยืนหยัดอยู่เคียงข้างชนชั้นกลาง ชนชั้นชายขอบ คนผิวดำ สตรี และประเทศโลกที่สาม ควรจะตั้งแง่หรือกระทั่งต่อต้านขบวนการเรียกร้องสิทธิสัตว์และการปลดปล่อยสัตว์ตามตรรกะที่ว่านี้ กระนั้นก็ตาม ข้ออ้างที่ว่านี้ก็ดูจะมีปัญหาในตัวมันเองหากเราพิจารณาในแง่ที่ว่า แนวคิดเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ความเท่าเทียม ประชาธิปไตย เสรีภาพในการสื่อสาร สิทธิมนุษยชน และนิติรัฐ ล้วนเป็นแนวคิดที่มีรากเหง้ามาจากการถกเถียงและขบคิดของนักคิดในโลกละวันตก ส่วนใหญ่แล้วพวกเขาคือผู้ชาย มีพื้นฐานจากชนชั้นกรรมมาชีพ มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี และมีการศึกษาในระดับสูงเกือบทั้งสิ้น แม้จุดเริ่มต้นของแนวคิดทางการเมืองจะมีประวัติศาสตร์เป็นเช่นนี้ แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้แนวคิดสำคัญ เหล่านั้นด้อยค่า ไร้ความชอบธรรม และไร้พลัง ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อต่อสู้และเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคให้กับชนชั้นกลาง ชนชั้นชายขอบ คนผิวดำ สตรี และประเทศโลกที่สามแต่อย่างใด (Charlton, Coce, & Francione, 1993, p. 32)

ข้ออ้างที่สองคือ แนวคิดเรื่องสิทธิสัตว์และการปลดปล่อยสัตว์เป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์จักรวรรดินิยมที่ประเทศตะวันตกใช้ในการส่งเสริมลัทธิล่าอาณานิคมรูปแบบใหม่ อุดมการณ์ที่ว่านี้ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งผ่านการประณามค่านิยมและวิถีชีวิตที่มนุษย์กระทำกับสัตว์อย่างป่าเถื่อนและล้าหลังในประเทศโลกที่สาม ในขณะที่เชิดชูค่านิยมและวิถีชีวิตในประเทศโลกที่หนึ่งซึ่งได้ชื่อว่ามีมนุษย์ปฏิบัติกับสัตว์อย่างมีอารยะและมีมนุษยธรรม พลังของอุดมการณ์ที่กล่าวมานี้คือการสร้างความชอบธรรมให้ประเทศตะวันตกในการเข้าไปแทรกแซง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศโลกที่สาม กระนั้นก็ตาม ข้ออ้างที่ว่านี้ก็สามารถ

ถูกวิพากษ์ได้กลับไปได้เช่นกันว่า การยื่นหยัดต่อสู้และเรียกร้องให้มีการปกป้องบางสิ่งบางอย่างที่มีความเป็นสากล เช่น สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และประชาธิปไตย ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับจักรวรรดินิยมตะวันตกเสมอไป อันที่จริงแล้ว การปล่อยให้สังคมท้องถิ่นในประเทศโลกที่สามยังมีการทำร้ายผู้หญิง เด็ก และกลุ่มคนเพศที่สาม ละเมิดสิทธิมนุษยชน ปิดกั้นเสรีภาพของสื่อสารมวลชน ปราบปรามและจำคุกคนที่เห็นต่างในทางศาสนา และการเมือง หรือปฏิบัติกับสัตว์อย่างโหดร้ายและทารุณ โดยอ้างถึงค่านิยม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น กลับเป็นการสร้างความชอบธรรมและสนับสนุนให้ชนชั้นนำ กลุ่มอนุรักษ์นิยม ผู้ชาย และชาติพันธุ์หลักของประชากร ได้ครองอำนาจในสังคมนั้นๆ อยู่ต่อไปโดยไม่ได้รับการตรวจสอบ ทำทนาย หรือต่อต้านขัดขืนแต่อย่างใด (Kymlicka & Donaldson, 2014, p. 118)

ข้ออ้างที่สามคือ การเมืองเป็นเรื่องของมนุษย์และไม่ใช่เรื่องของสัตว์ อีกทั้งประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์มีแต่จะทำให้การต่อสู้ของขบวนการฝ่ายซ้ายไขว้เขว ออกนอกกลุ่มนอกทาง เสียพลังงาน เสียเวลา และเสียแนวร่วมทางการเมือง ทั้งๆ ที่ควรจะเอาเวลาและพลังงานไปทุ่มเทให้กับการต่อสู้ของกรรมมาชีพ (ที่เป็นมนุษย์) และเป็นผู้ที่ประสบกับวิกฤตการณ์และปัญหานานัปการมากกว่าสัตว์อย่างเทียบกันมิได้ เช่นเดียวกัน ข้ออ้างประเภทยี้ยอมถูกวิพากษ์และได้กลับไปได้ว่า มันเป็นข้ออ้างที่ผู้ที่มีอำนาจมากกว่ามักจะใช้ในการกดทับ ควบคุม และประวิงเวลาในการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของผู้ที่ด้อยกว่าในสังคม ในประวัติศาสตร์ของขบวนการต่อสู้ทางสังคม ข้ออ้างประเภทยี้ได้ถูกใช้ในหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องประชาธิปไตยของคนผิวขาวในอาณานิคมที่ไม่นับเอาความต้องการของคนผิวสีที่เป็นทาสเข้าไปด้วย การเรียกร้องสิทธิในการเลือกตั้งและการมีตัวแทนในรัฐสภาของผู้ชายที่กีดกันข้อเรียกร้องของสตรีออกไป หรือกระทั่งในการเรียกร้องของฝ่ายซ้ายเองที่หลายๆ ครั้งปฏิบัติกับประเด็นเรื่องสตรี คนข้ามเพศ คนพิการ และชนกลุ่มน้อย ราวกับเป็นปัญหาชายขอบที่ควรจะรอให้มีการถกเถียงหลังการต่อสู้ของกรรมมาชีพได้รับชัยชนะแล้วเท่านั้น ทั้งหมดทั้งมวลที่กล่าวมานี้คือตัวอย่างของการกีดกันข้อเรียกร้องของผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าออกจากกิจกรรมการเมืองของผู้ที่มีอำนาจมากกว่า โดยใช้ข้ออ้างเรื่องการเสียเวลา เสียพลังงาน และเสียแนวร่วมทางการเมือง หากขบวนการเคลื่อนไหวของตนดันไปให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาของกลุ่มชายขอบทางสังคม (Adams & Donovan, 1999, p. 3; Singer, 2002, p. 1)

ข้ออ้างสุดท้ายคือ ฝ่ายซ้ายจำนวนไม่น้อยเป็นกังวลว่า การเรียกร้องสิทธิสัตว์และการปลดปล่อยสัตว์มีแต่จะทำให้การต่อสู้ของฝ่ายซ้ายไม่เข้มแข็งและไม่มีความเป็นชาย ที่สำคัญไปกว่านั้น กรรมกรคืออาชีพที่ต้องใช้แรงงาน และการรับประทานเนื้อสัตว์เท่านั้นถึงจะทำให้กรรมกรมีเรี่ยวแรง มีกล้ามเนื้อ และมีพลังงานไปทำงานในแต่ละวัน นี่ยังไม่ต้องพูดถึงความจริงที่ว่า เนื่องจากอาหารที่ประกอบด้วยเนื้อสัตว์มีราคาสูงกว่า หาซื้อได้ง่ายกว่า และถูกปากมากกว่า

อาหารประเภทผักและผลไม้ กรรมกรจึงไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจำต้องทานเนื้อไปทุกๆ วันอย่างเสียดายไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ข้ออ้างที่ว่านี้ได้ถูกทำลาย—ไปจนกระทั่งถึงถูกประณาม—จากทั้งนักคิดสตรีนิยมและนักคิดฝ่ายซ้ายด้วยกันเอง กล่าวคือ ข้ออ้างที่ว่า การต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิสัตว์จะทำให้ขบวนการฝ่ายซ้ายไม่เข้มแข็งและไม่มีความเป็นชาย เป็นการผลิตซ้ำทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่และดูถูกสตรีและเพศที่สามไปพร้อมๆ กัน (Adams, 2015; Cochrane, 2010, p. 119) เท่านั้นยังไม่พอ ทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่ยังสะท้อนออกมาผ่านข้ออ้างที่ว่า การรับประทานเนื้อสัตว์เท่านั้นถึงจะทำให้กรรมกรมีเรี่ยวแรง เพราะอันที่จริงแล้วมนุษย์สามารถได้รับพลังงานที่เพียงพอในการดำรงชีพและในการใช้แรงงาน จากการรับประทานอาหารที่ไม่ได้ประกอบไปด้วยเนื้อสัตว์ เช่น อาหารมังสวิรัติและอาหารวีแกน (Capps, 2013; Petre, 2016; Rahim, 2018) แต่กลับกลายเป็นว่า อาหารประเภทหลังได้ถูกตีตราว่าเป็นอาหารที่เหมาะสมกับสตรีหรือคนข้ามเพศที่ไม่ได้ใช้แรงงานหนักเหมือนกับชายชาตรี ที่น่าสนใจไปกว่านั้นก็คือ ความเชื่อที่ว่าพลังงาน ความแข็งแรง และกล้ามเนื้อ เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้มาจากการทานเนื้อสัตว์เท่านั้น กลับเป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นาน หรือพูดให้ชัดก็คือ มันเป็น “ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง” ซึ่งปรากฏขึ้นมาพร้อมๆ กับการขึ้นมาผงาดของทุนนิยมอุตสาหกรรม โรงงานผลิตเนื้อสัตว์ บริษัทข้ามชาติที่ผลิตอาหารขยะ วัฒนธรรมบริโภคนิยม และสื่อสารมวลชนในศตวรรษที่ยี่สิบ พูดให้ชัดกว่านั้นก็คือ ในขณะที่นายทุนอุตสาหกรรมปศุสัตว์และนายทุนอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์เป็นหนึ่งในกลุ่มทุนที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนรัฐทุนนิยม รัฐได้ทำการออกกฎหมายออกมาตรการทางภาษี ให้งบประมาณสนับสนุน และให้การคุ้มครองหรือ “อุ้ม” อุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่เหล่านั้นเป็นพิเศษ จนทำให้เนื้อสัตว์ในท้องตลาดมีราคาถูกกว่ามูลค่าการผลิตที่แท้จริงเท่านั้นยังไม่พอ วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสัตว์ในฐานะแหล่งโภชนาการที่สำคัญ ที่ขาดไม่ได้และที่ถูกปากมหาชน ก็เป็นผลพวงมาจากการโฆษณาอย่างเข้มข้นของทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและสื่อสารมวลชนที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทข้ามชาติที่ผลิตอาหารขยะป้อนตลาด (Boggs, 2011; Nibert, 2013) ในแง่นี้ ข้อเท็จจริงที่ว่า กรรมกรไม่มีทางเลือกทางโภชนาการมากนัก นอกเสียจากการบริโภคเนื้อสัตว์ น่าจะเป็นปัญหาใหญ่ที่จุดชนวนให้ฝ่ายซ้ายหันมาสนใจประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับกลุ่มทุนอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมการบริโภคอาหารขยะกับสื่อสารมวลชน และความสัมพันธ์ระหว่างการกดขี่ขูดรีดสัตว์กับระบบทุนนิยม แทนที่จะเป็นข้ออ้างในการหลีกเลี่ยงที่จะให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องสัตว์

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ข้ออ้างต่างๆ ไปที่ฝ่ายซ้ายใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับตน ล้วนเป็นข้ออ้างที่ไร้น้ำหนักและสามารถถูกวิพากษ์โต้กลับไปได้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในการทำความเข้าใจในความย้อนแย้งของฝ่ายซ้ายในปัญหาเรื่องสัตว์ เราไม่ควรทำการพิจารณาเพียงแค่ข้ออ้างต่างๆ ไปในหมู่ฝ่ายซ้ายแต่เพียงเท่านั้น หากแต่เราจำต้องให้ความสนใจไปที่ข้ออ้าง

ที่สำคัญที่สุดในหมู่ฝ่ายซ้ายซึ่งผู้เขียนยังไม่ได้กล่าวถึง นั่นก็คือ ข้ออ้างที่อาศัย คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ในการอ้างความชอบธรรมให้กับการละเลยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า มาร์กซ์มักจะถูกอ้างถึงอยู่เสมอๆ ในแง่ที่ว่า เขาเป็นนักคิดที่มีมุมมองในเรื่องสัตว์ไม่ต่างไปจากนักคิดที่มีชีวิตอยู่ก่อนหน้าเขา—ไม่ว่าจะเป็น อริสโตเติล (Aristotle) ออกัสติน (Augustine) โทมัส อควินัส (Thomas Aquinas) เรอเน เดการ์ต (René Descartes) หรือ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant)—มันคือมุมมองอันเต็มไปด้วยอคติที่ว่า สัตว์คือสิ่งมีชีวิตที่ด้อยต่ำกว่ามนุษย์ สัตว์มีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์แต่เพียงเท่านั้น และประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ไม่ใช่ประเด็นทางการเมืองหรือประเด็นสำคัญที่มนุษย์ควรจะให้ความสนใจ (Aristotle, 2009, p. 11; Augustine, 1966, p. 102; Aquinas, 1929; Descartes, 1998; Kant, 1963, p. 239) หากมองในแง่นี้ กระทั่งคนอย่างมาร์กซ์—ซึ่งถือเป็นหนึ่งในนักคิดคนสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ความคิดและการต่อสู้ของฝ่ายซ้าย—ก็ยังไม่ให้ความสำคัญกับสัตว์แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ ฝ่ายซ้ายหลายๆ คนก็พาลคิดไปได้ไม่ยากว่า ตนเองย่อมมีความชอบธรรมในการละเลยปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ได้เช่นกัน พุดง่ายๆ ก็คือ หากมาร์กซ์เปรียบเป็นศาสดาของลัทธิมาร์กซิสต์ คอมมิวนิสต์ และสังคมนิยม นักคิดและนักเคลื่อนไหวฝ่ายซ้ายในยุคปัจจุบันก็ควรปฏิบัติตามที่ศาสดาได้พร่ำสอนเอาไว้ ในเมื่อศาสดาเองยังไม่เห็นด้วยซ้ำไปว่า สัตว์เป็นประเด็นสำคัญหรือความทุกข์ทรมานของสัตว์มีความเกี่ยวข้องกับคามอยู่ดีศรีธรรม การกดขี่ขูดรีด และการเอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่าในสังคมนิยม ฝ่ายซ้ายในฐานะศาสนิกชนก็ควรที่จะเห็นพ้องและปฏิบัติตามคำสอนของศาสดาอย่างเคร่งครัด

ในมุมมองของผู้เขียน ข้ออ้างที่ว่ามาเป็นข้ออ้างที่ได้รับความนิยม ทรงพลัง และน่าเชื่อถืออยู่ไม่น้อย เนื่องจากมาร์กซ์เองไม่เพียงแต่กล่าวถึงขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสัตว์ในเชิงเหยียดหยันและดูแคลน หากแต่ข้อเขียนของเขายังสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างมนุษย์และสัตว์อย่างเห็นได้ชัด ที่สำคัญมากกว่านั้น ประเด็นเรื่องสัตว์ก็ไม่ใช่ประเด็นหลักในงานเขียนของมาร์กซ์แต่อย่างใด ในแง่นี้การอ้างถึงมาร์กซ์เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการละเลยปัญหาเรื่องสัตว์ ย่อมถือเป็นยุทธวิธีที่ฉลาดหลักแหลม เพราะมันเป็นการโยนภาระให้กับนักคิดและนักเคลื่อนไหวฝ่ายซ้ายผู้ที่เล็งเห็นว่า การกดขี่ขูดรีดสัตว์เป็นประเด็นปัญหาสำคัญในระบบทุนนิยมจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า มาร์กซ์ไม่ได้ดูถูกว่าสัตว์ต่ำกว่ามนุษย์ มาร์กซ์ไม่ได้ส่งเสริมให้มนุษย์ปฏิบัติกับสัตว์ได้ตามอำเภอใจ และมาร์กซ์ไม่ได้ละเลยปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ภายใต้ระบบทุนนิยมสัตว์แต่อย่างใด นี่คือนิยามที่ยากและท้าทายเป็นอย่างยิ่ง กระนั้นก็ตาม ผู้เขียนคิดว่าการตอบโต้ที่ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ ไม่เพียงแต่ในแง่ที่ว่ามันจะเป็นการทำหายความเข้าใจโดยทั่วๆ ไปที่มีต่อมาร์กซ์ในฐานะนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ หากแต่มันจะเป็นการบั่นทอนข้ออ้างสำคัญในหมู่ฝ่ายซ้ายที่มักจะอาศัยมาร์กซ์เป็นตัวตั้งในการสร้างความชอบธรรมให้กับการละเลย

ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ไปพร้อมๆ กันอีกด้วย ที่สำคัญที่สุดเมื่อฝ่ายซ้ายหมดข้ออ้างในการละเลย ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ มันก็ควรได้เวลาเสียทีที่ฝ่ายซ้ายจะหันมาถกเถียงปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีด สัตว์อย่างจริงจังและผนวกเอาการปลดปล่อยสัตว์เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการต่อสู้ของกรรมาชีพ ต่อระบบทุนนิยม

บทความชิ้นนี้ทำการท้าทายความเชื่อที่ว่า มาร์กซ์คือนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ ในทางตรงกันข้าม บทความนำเสนอว่า แม้ประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์จะไม่ใช่อะไรที่หลักในงานเขียนของเขามาร์กซ์ไม่ได้มีอคติต่อสัตว์หรือยกให้มนุษย์สูงส่งกว่าสัตว์แต่อย่างใด แทนที่จะละเลย มาร์กซ์กลับให้ความสนใจและเป็นกังวลไปกับปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม ด้วยเหตุนี้หากฝ่ายซ้ายยังคงยึดถือเอางานเขียนของมาร์กซ์เป็นแรงบันดาลใจ พวกเขาควรจะหันมาทบทวนตนเอง ล้มล้างอคติเดิมๆ ที่มีต่อสัตว์ และนำรวมเอาประเด็นปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อต่อสู้กับระบบทุนนิยม บทความชิ้นนี้ประกอบไปด้วยสามส่วนสำคัญ ส่วนแรกไม่เพียงแต่เป็นการสำรวจงานเขียนที่วิพากษ์วิจารณ์มาร์กซ์ว่าเขาเป็นนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ หากแต่ยังเป็นการสำรวจข้อเขียนบางชิ้นของมาร์กซ์เองที่อื้อฉาวและเอื้อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางนั้น ส่วนที่สองเป็นการยกงานเขียนของนักคิดจำนวนหนึ่งที่ทำ การโต้แย้งความเชื่อโดยทั่วๆ ไปเกี่ยวกับมาร์กซ์และนำเสนอแนวคิดแบบทวนกระแสว่า มาร์กซ์ให้ความสนใจและเป็นกังวลกับปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม ในส่วนนี้งานเขียนของมาร์กซ์หลายๆ ชิ้นที่เอื้อให้เกิดการตีความใหม่จะได้รับการสำรวจและวิเคราะห์ด้วยเช่นกัน ส่วนสุดท้ายคือการเชิญให้ฝ่ายซ้ายในปัจจุบันหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ นำเอาแนวคิดสำคัญๆ ของมาร์กซ์ไปใช้วิเคราะห์ปัญหาที่ว่านี้ และผนวกรวมเอาสัตว์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยชนชั้นล่างสุดของสังคมที่ถูกกดขี่ ขูดรีด และกักขังด้วยโซ่ตรวนของระบบทุนนิยม

2. มาร์กซ์กับข้อหา “คลั่งสปีชีส์”

ความเชื่อโดยทั่วๆ ไปที่ว่า มาร์กซ์คือนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ เป็นความเชื่อที่พอจะเข้าใจได้และเข้าใจจะไร้น้ำหนักไปเสียทีเดียว ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าในงานเขียนบางชิ้นของเขา มาร์กซ์ได้แสดงความคิดเห็นออกมาให้ผู้อ่านได้ตีความไปในทางนั้น ยกตัวอย่างเช่น ใน The Communist Manifesto (แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์) ซึ่งเป็นงานที่ประพันธ์ร่วมกันของ มาร์กซ์กับฟรีดริช เองเงิลส์ (Friedrich Engels) นักคิดชื่อก้องทั้งสองคนนี้ได้ทำการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงเหยียดหยันและดูแคลนนักเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องคุ้มครองสัตว์จากทารุณกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมยุโรปช่วงศตวรรษที่สิบเก้า

โดยมาร์กซ์และเองเกลส์มองว่า การเรียกร้องของนักปกป้องคุ้มครองสัตว์ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากการเรียกร้องของพวกนักกิจกรรมการกุศล คนใจบุญสุนทาน คนเคร่งศีลธรรม นักปฏิรูปสังคม และนักสังคมนิยมสังเคราะห์ที่ต้องการพัฒนาความเป็นอยู่ให้กับชนชั้นกรรมมาชีพให้ดีขึ้น กล่าวคือ แม้นักกิจกรรมเหล่านี้จะนำเสนอตนเองในที่สาธารณะราวกับว่า พวกเขาสามารถแนวคิดแบบสังคมนิยมและต้องการแก้ไขปัญหาค้ำค้ำครองสัตว์ในสังคมทุนนิยม แท้จริงแล้วนักกิจกรรมที่เวลานี้ล้วนแต่เป็นพวกชนชั้นกรรมมาชีพที่มีความคิดไปในทางอนุรักษ์นิยมกันแทบทั้งสิ้น เพราะแทนที่จะมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาค้ำค้ำครองสัตว์ในระบบทุนนิยมผ่านการปฏิวัติ การยกเลิกทรัพย์สินส่วนบุคคล และกระจายความมั่งคั่ง กรรมมาชีพที่เป็นนักกิจกรรมเพื่อสังคมล้วนแต่ต้องการปฏิรูป ปรับปรุง และรักษาระบบทุนนิยมเอาไว้ผ่านกิจกรรมสังคมนิยมสังเคราะห์ที่ช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของผู้คนที่ถูกกดขี่ขูดรีดไปได้ชั่วคราวชั่วคราวแต่เพียงเท่านั้น “กรรมมาชีพจำนวนหนึ่ง” มาร์กซ์และเองเกลส์กล่าว “มีความปรารถนาที่จะแก้ไขความทุกข์ยากในสังคม [แต่] ก็เพื่อธำรงรักษาให้สังคมกรรมมาชีพดำรงอยู่ต่อไป” (Marx & Engels, 1978, p. 496) แม้จะเป็นการกล่าวพาดพิงถึงนักปกป้องคุ้มครองสัตว์เพียงแค่นั้นๆ ใน The Communist Manifesto อิทธิพล ความนิยม และความแพร่หลายของงานชิ้นที่โด่งดังที่สุดของมาร์กซ์ชิ้นนี้ ได้ทำให้ผู้คนโดยทั่วไปรวมถึงฝ่ายซ้ายจำนวนไม่น้อย ตีความและมีความเข้าใจที่ติดตรึงอยู่ในหัวว่า มาร์กซ์ไม่เพียงแต่ต่อต้านขบวนการต่อสู้เพื่อปกป้องคุ้มครองสัตว์ หากแต่เขายังไม่สนใจในชะตากรรมอันทุกข์ทรมานของสัตว์ภายใต้ระบบการผลิตแบบทุนนิยมอีกด้วย

เช่นเดียวกัน ใน Capital Vol I. (ทุน เล่มที่หนึ่ง) มาร์กซ์ได้กล่าวถึงองค์กรปกป้องคุ้มครองสัตว์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก นั่นก็คือ Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals (องค์กรในพระบรมราชูปถัมภ์เพื่อการคุ้มครองสัตว์จากการทารุณกรรม) หรือที่มีชื่อย่อว่า RSPCA องค์กรที่เวลานี้เป็นองค์กรการกุศลที่สถาปนาก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1824 ในประเทศอังกฤษ และได้กลายเป็นตัวแบบให้กับองค์กรคุ้มครองสัตว์ในประเทศอื่นๆ ทั่วโลกในเวลาต่อมา โดยในบทที่ว่าด้วย “วันทำงาน” (Working Day) มาร์กซ์ได้วิพากษ์กรรมมาชีพเจ้าของโรงงานที่กดขี่ขูดรีดแรงงานผ่านการจ่ายค่าแรงที่ต่ำกว่ามูลค่าของแรงงานและเวลาของกรรมกรที่เสียไปจริงๆ ในกระบวนการผลิต พุดง่าๆ ก็คือ เจ้าของโรงงานมักจะใช้แรงงานของกรรมกรอย่างหามรุ่งหามค่ำและเกินกว่าเวลาที่ตกลงทำการว่าจ้างไว้ตั้งแต่แรก ด้วยเหตุที่มาร์กซ์สนับสนุนการประท้วงของกรรมกรในอังกฤษที่เรียกร้องให้เจ้าของโรงงานลดชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันลงและจ่ายค่าแรงให้กับกรรมกรตามเวลาที่พวกเขาทำงานจริงๆ มาร์กซ์จึงเขียนข้อความประชดประชันและตัดพ้อนายทุนกรรมมาชีพเจ้าของโรงงาน ที่สำคัญก็คือ ในข้อความที่เวลานี้ มาร์กซ์ได้มีการพาดพิงถึง RSPCA ในเชิงเย้ยหยันว่า เป็นองค์กรปกป้องคุ้มครองสัตว์ที่พวกกรรมมาชีพเจ้าของโรงงานมักจะเป็นสมาชิกอยู่ด้วย และทำราวกับว่าตนเองเป็นพวกที่มี

ความเมตตาปราณี ใจบุญสุนทาน และรังเกียจการกดขี่และทารุณกรรมในสังคม ข้อความที่ว่าเป็นเองที่นำไปสู่การตีความในเชิงลบต่อมาร์กซ์ในแง่ที่ว่า เขาเป็นนักคิดที่ละเลยประเด็นปัญหาการทารุณกรรมต่อสัตว์ ข้อความที่ว่าเป็นปรากฏใน Capital Vol I. ในตอนที่มาร์กซ์สวมบทบาทเป็นกรรมกรและพูดจาเชิงประชดประชันกับนายจ้างที่เป็นเจ้าของโรงงานว่า

คุณจ่ายค่าแรงให้ผมเท่ากับแรงงานที่ผมใช้ในหนึ่งวัน แต่คุณใช้แรงงานผมจริงๆ ไปถึงสามวัน นั่นมันเป็นการไม่เคารพสัญญาที่เรามีต่อกัน และผิดกฎของการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ผมจึงขอเรียกร้องให้มีวันทำงานที่มีชั่วโมงทำงานตามปกติ และการเรียกร้องของผมนี้ก็มิได้เป็นการวิงวอน ขอความเห็นอกเห็นใจจากคุณ เพราะเมื่อใดก็ตามที่เราพูดกันถึงเรื่องเงินทอง มันย่อมไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้สึกแต่อย่างใด คุณอาจจะเป็นพลเมืองตัวอย่างที่น่ายกย่อง บางทีคุณอาจจะเป็นสมาชิกของ RSPCA และคุณอาจจะเป็นคนใจบุญสุนทานอีกด้วย แต่สิ่งที่คุณต้องการเวลาเจอหน้า ผมกลับเป็นเรื่องที่ไม่มีหัวใจอยู่ในอกของมัน ไอ้ที่เด่นอยู่ตู่ๆ ดูจะเป็นเป็นหัวใจของผมเอง ต่างหาก ที่ผมเรียกร้องให้มีวันทำงานที่มีชั่วโมงการทำงานตามปกติ ก็เพราะผมเป็นเหมือนคนที่ทำมาค้าขายทั่วไป นั่นก็คือ ผมเรียกร้องให้คุณเคารพมูลค่าของสินค้าที่ผมนำมาขายในตลาดก็เท่านั้นเอง (Marx, 1990, p. 343)

แม้จะโด่งดังไม่เท่า The Communist Manifesto หรือ Capital Vol I. งานเขียนอีกชิ้นหนึ่งซึ่งเป็นงานชิ้นที่สำคัญที่สุดในการถูกนำมาใช้อ้างว่า มาร์กซ์คือนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ก็คืองานที่มีชื่อว่า Economic and Philosophic Manuscripts of 1844 (บทร่างเศรษฐกิจและปรัชญาปี ค.ศ. 1844) หรือที่เรียกกันติดปากสั้นๆ ว่า The Paris Manuscripts (บทร่าง ณ กรุงปารีส) โดยผู้ที่ยกเอางานชิ้นนี้มาวิพากษ์ได้อย่างชัดเจน นักแนบ และส่งอิทธิพลในวงกว้างมากที่สุดก็คือ เท็ด เบนตัน (Ted Benton) นักสังคมวิทยา มาร์กซิสต์ผู้พยายามผสมผสานเอาแนวคิดมาร์กซิสต์เข้ากับการต่อสู้เพื่อสัตว์และสิ่งแวดล้อม (Benton, 2011) ในมุมมองของเบนตัน มาร์กซ์คือนักคิดที่มีความย้อนแย้งในตัวเอง เพราะในขณะที่มาร์กซ์ในวัยอาวุโส (Old Marx) ได้หันมาให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องสัตว์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลพวงมาจากการผลิตแบบทุนนิยม มาร์กซ์ในวัยหนุ่ม (Young Marx) กลับไม่มีจุดยืนที่ชัดเจนขนาดนั้น เบนตันอ้างถึง The Paris Manuscripts ในฐานะงานเขียนชิ้นสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความย้อนแย้ง ลึกถ้ำ และไม่คงเส้นคงวาในความคิดของมาร์กซ์ในวัยหนุ่ม ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าในด้านหนึ่ง มาร์กซ์ดูจะมีแนวคิดไปในทางธรรมชาตินิยม (Naturalism) เนื่องจากเขาให้ความสำคัญกับสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากในฐานะสิ่งที่มีมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ด้วยอย่างใกล้ชิดและเต็มเต็มความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ยิ่งไปกว่านั้นมาร์กซ์ยังมองว่า แทนที่จะเป็นการทำลายล้างหรือใช้ประโยชน์ตาม

อำเภอใจ มนุษย์จำเป็นต้องมีชีวิตอยู่ในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม พุดอีกแง่หนึ่งก็คือ มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้หากขาดธรรมชาติ ดังที่มาร์กซ์กล่าวว่า

ธรรมชาติคือองค์ประกอบที่อยู่นอกกายของมนุษย์ กล่าวคือ ธรรมชาติในตัวมันเอง ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของร่างกายมนุษย์ [กระนั้นก็ตาม] มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยธรรมชาติ นั่นหมายถึงว่า ธรรมชาติคือร่างกายของมนุษย์ มันคือร่างกายที่มนุษย์จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยอยู่เสมอหากเขาไม่ยอมตาย การที่ร่างกายและจิตของมนุษย์มีการยึดโยงกับธรรมชาติย่อมสื่อความหมายที่ชัดเจนว่าธรรมชาติมันยึดโยงกับตัวมันเอง ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่ามนุษย์คือส่วนหนึ่งของธรรมชาตินั่นเอง (Marx, 1978a, p. 75)

ที่สำคัญที่สุด ใน The Paris Manuscripts มาร์กซ์ยังแสดงให้เห็นว่า ตัวเขาเองมองมนุษย์กับสัตว์ในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากสิ่งมีชีวิตทั้งสองประเภทนี้ต่างก็ต้องอาศัยธรรมชาติเหมือนกันในการดำรงชีพและต่างก็มีความรู้สึกเจ็บปวดได้ไม่ต่างกัน “มนุษย์คือสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติอย่างชัดเจน” มาร์กซ์กล่าว “ในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ ที่มีเนื้อหนังมังสา ที่มีความรู้สึก และที่จับต้องได้ มนุษย์คือสิ่งมีชีวิตที่รู้สึกเจ็บปวดได้...เหมือนกับสัตว์และพืช” (Marx, 1978a, p. 115) นอกจากนี้ มาร์กซ์ยังกล่าวอีกว่า “มนุษย์ (เหมือนกับสัตว์) มีชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยธรรมชาติที่อยู่นอกร่างกายของตน” (Marx, 1978a, p. 75)

อย่างไรก็ดี ในอีกด้านหนึ่ง ดังที่เบนตันได้ให้ข้อสังเกตไว้ มาร์กซ์ดูจะมีแนวคิดไปในทางมนุษยนิยม (Humanism) ด้วยเช่นกัน เนื่องจากมาร์กซ์ได้เน้นย้ำถึงลักษณะพิเศษของมนุษย์ที่สิ่งมีชีวิตประเภทอื่นไม่มี เน้นย้ำถึงความสำคัญของการที่มนุษย์จะต้องใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้มากที่สุดเพื่อนำไปสู่การบรรลุศักยภาพของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเน้นย้ำถึงปัญหาที่เป็นลักษณะเด่นของมนุษย์ภายใต้ระบบทุนนิยม ในมุมมองของเบนตัน แนวคิดมนุษยนิยมที่โดดเด่นใน The Paris Manuscripts คือแนวคิด “Species Being” อันโด่งดังและอื้อฉาวของมาร์กซ์ แนวคิดที่ว่านี้มีอธิบายว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตประเภทเดียวบนโลกใบนี้ที่เป็น “Species Being” ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ในขณะที่สัตว์แต่ละตัวต่างก็มีชีวิตอยู่แบบต่างกรรมต่างวาระกันไปโดยไม่ตระหนักรู้ถึงการดำรงอยู่ของสัตว์ทั้งในสปีชีส์ตนเองและในสปีชีส์อื่นๆ มนุษย์กลับเป็นสิ่งมีชีวิตสปีชีส์เดียวเท่านั้นที่ตระหนักรู้ว่า ตนมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับทั้งสปีชีส์ตนเองและกับสปีชีส์อื่นๆ บนโลก นอกจากนี้ ในขณะที่สัตว์แต่ละตัวทำการผลิตในรูปแบบต่างกรรมต่างวาระ ผลิตแบบชั่วคราวชั่วคราว และผลิตเข้าไปเข้ามาแม้ว่าเวลาจะผ่านไปผ่านมาและผ่านไปก็ร้อยก็พันปี มนุษย์กลับเป็นสิ่งมีชีวิตสปีชีส์เดียวเท่านั้นที่มีการตระหนักรู้ดีว่า เพื่อนร่วมสปีชีส์ของตนกำลังคิดค้น พัฒนา หรือผลิตอะไร มนุษย์มีการส่งต่อวิทยาการ ความรู้ และ

เทคโนโลยีทางการผลิตให้กันและกันในฐานะที่เป็นสปีชีส์เดียวกัน และมนุษย์มีศักยภาพที่จะผลิตร่วมกันทั้งสปีชีส์เพื่อประโยชน์ที่เป็นสากลให้กับสปีชีส์ตนเอง ที่สำคัญที่สุด ในขณะที่สัตว์ผลิตตามแรงขับเคลื่อนตามธรรมชาติหรือตามสัญชาตญาณ ผลิตตามศักยภาพของสปีชีส์ตนเอง และผลิตเพียงแค่อะไรก็ช่าง มนุษย์กลับเป็นสิ่งมีชีวิตสปีชีส์เดียวเท่านั้นที่ผลิตโดยมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า ผลิตได้ทั้งในแบบที่สปีชีส์ตนเองต้องการและตามการเปลี่ยนแปลงการผลิตของสปีชีส์อื่นๆ ผลิตตอนไหนก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องทำตามแรงขับเคลื่อนตามธรรมชาติ และผลิตเพื่อตนเอง และเพื่อนร่วมสปีชีส์โดยไม่จำเป็นต้องเป็นการผลิตเพื่อการยังชีพ หากแต่เป็นการผลิตที่สรรสร้างวัฒนธรรม อารยธรรม และความก้าวหน้าแก่มวลมนุษยชาติ

ใน The Paris Manuscripts ทศนคติที่เชิดชูเอกลักษณ์ของมนุษย์ผ่านการเปรียบเทียบกับคุณลักษณะของสัตว์ได้ปรากฏให้เห็นอยู่หลายครั้ง ยกตัวอย่างเช่น “มนุษย์ไม่ได้เป็นเพียงแค่อะไรที่มีชีวิตตามธรรมชาติเท่านั้น [แต่] มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติที่มีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ดำรงอยู่เพื่อตัวเอง ดังนั้น เขาจึงเป็น Species Being [ผู้ซึ่ง] ต้องแสดงออกและยืนยันตนเองในการดำรงชีพและในการรู้ตนเองว่า ตนเองเป็นเช่นนั้นจริงๆ” (Marx, 1978a, p. 116) หรือจะเป็นข้อเขียนที่ว่า “สัตว์มีชีวิตอยู่ในแบบที่ผูกติดแน่นกับกิจกรรมในการใช้ชีวิตของมัน สัตว์แยกตัวเองไม่ได้จากกิจกรรมในการใช้ชีวิต สัตว์กลายเป็นกิจกรรมในการใช้ชีวิตไปเสียเอง [ในมุมมองกลับกัน] มนุษย์ทำให้กิจกรรมการใช้ชีวิตเป็นสิ่งที่ยอมรับของวัตถุประสงค์และการตระหนักของตนเอง มนุษย์มีกิจกรรมการใช้ชีวิตที่มีการตระหนักรู้...กิจกรรมการใช้ชีวิตที่มีการตระหนักรู้เป็นสิ่งที่แตกต่างอย่างชัดเจนกับกิจกรรมในการใช้ชีวิตของสัตว์ เพราะอย่างนี้เองที่ทำให้มนุษย์เป็น Species being” (Marx, 1978a, p. 76) นอกจากนี้ มาร์กซได้กล่าวประโยคอันโด่งดังที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์เอาไว้อย่างละเอียดว่า

เป็นที่ยอมรับกันว่า สัตว์ก็มีการผลิต พวกมันสร้างรังด้วยตัวเอง หรือสร้างที่อยู่อาศัยด้วยตัวเอง อย่างในกรณีของผึ้ง หนูบีเวอร์ หรือมด ฯลฯ แต่สัตว์ผลิตเพียงเพื่อสิ่งที่จำเป็น ณ ตอนนั้น ให้แก่ตัวเองหรือให้กับลูกๆ ของมัน สัตว์ผลิตแบบที่ทุกอย่างในมิติเดียว ในขณะที่มนุษย์ผลิตในแบบที่เป็นสากล สัตว์ผลิตภายใต้อิทธิพลของความต้องการทางร่างกาย ณ ตอนนั้น ในขณะที่มนุษย์ผลิตแม้กระทั่งตอนที่ตนเองเป็นอิสระจากความต้องการทางร่างกาย และถือได้ว่าได้ผลิตอย่างแท้จริงก็ในภาวะที่เป็นอิสระนี้เอง สัตว์ตัวหนึ่งผลิตให้กับแค่ตัวมันเอง ในขณะที่มนุษย์ผลิตเข้าธรรมชาติทั้งหมดทั้งมวล...สัตว์ตัวหนึ่งสร้างสิ่งต่างๆ ตามมาตรฐานและความต้องการตามสปีชีส์ของมันเท่านั้น ในขณะที่มนุษย์รู้วิธีในการผลิตตามมาตรฐานของทุกสปีชีส์ และรู้วิธีการประยุกต์กับวัตถุที่ถูกผลิตในทุกๆ ที่

ตามมาตราฐานที่ควรจะเป็นว่า มันจะต้องออกมาเป็นแบบไหน ดังนั้น มนุษย์จึงสร้างสรรค์
สิ่งต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ของความสวยงาม (Marx, 1978a, p. 76)

ในมุมมองของเบนตัน นอกจากแนวคิด “Species Being” ของมาร์กซ์จะเป็นเกณฑ์
ในการแบ่งแยกมนุษย์ออกจากสัตว์ ยกให้มนุษย์มีสถานะสูงกว่าสัตว์ และเชิดชুমมนุษย์ว่ามี
ความสามารถเลิศเลอกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ สปีชีส์บนโลก แนวคิดที่ว่านี้ยังให้ความชอบธรรมให้กับ
มนุษย์ในการใช้ประโยชน์ เปลี่ยนแปลง ไปจนถึง “เอาชนะ” ธรรมชาติรอบกายมนุษย์ซึ่ง
ประกอบไปด้วยสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า มาร์กซ์มองว่า ศักยภาพของ
มนุษย์ในฐานะ “Species Being” จะได้รับการปฏิบัติและบรรลุผลอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมนุษย์
ได้ทำการผลิตร่วมกันทั้งสปีชีส์ผ่านการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและนำผลผลิตมาแบ่งปัน
พัฒนา และสร้างสรรค์สังคมของมนุษยชาติให้ก้าวหน้าร่วมกัน พุดง่าย ๆ ก็คือ ธรรมชาติ—ซึ่ง
ประกอบไปด้วยสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม—คือวัตถุดิบที่มีไว้ให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากมัน
และได้บรรลุการเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ ดังที่มาร์กซ์กล่าวว่า “ในการสร้างโลกที่จับต้องได้
โดยใช้กิจกรรมที่ปฏิบัติได้จริงของมนุษย์ [และ] ในการพัฒนาธรรมชาติที่อยู่นอกร่างกายของมนุษย์
มนุษย์ได้พิสูจน์ตนเองว่า...เขาเป็น Species Being” (Marx, 1978a, p. 76) นอกจากนั้น
มาร์กซ์ยังกล่าวอีกว่า “เมื่อถึงตอนที่โลกที่จับต้องได้ในทุกๆ บริเวณกลายเป็นโลกที่มนุษย์ใน
สังคมได้ใช้ศักยภาพ[ของตน] ที่เป็นหัวใจสำคัญของการเป็นมนุษย์เท่านั้น...เมื่อนั้นเองที่สรรพสิ่ง
ทั้งหลาย...จะกลายเป็นสิ่งที่ยืนยันและตระหนักรู้ถึงความเป็นปัจเจกบุคคล[ของมนุษย์]” (Marx,
1978a, p. 88) ในมุมมองของเบนตัน การที่มาร์กซ์พูดราวกับว่า โลกทั้งใบมีไว้เพื่อให้สปีชีส์
ของมนุษย์สปีชีส์เดียวเท่านั้นได้ใช้ประโยชน์เพื่อการตระหนักรู้และบรรลุศักยภาพตนเอง
เป็นการชี้ให้เห็นว่า มาร์กซ์เป็นนักคิดประเภทที่ยกให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางจักรวาล
(Anthropocentrism) และเป็นพวกสมานานลัทธิคั่งสปีชีส์ (Speciesism) ซึ่งเป็นลัทธิที่ยกยอ
อป้อนให้สปีชีส์ของมนุษย์สูงส่งกว่าสปีชีส์อื่นๆ บนโลกอย่างเกินจริง ในขณะที่ละเลยลักษณะ
หลายๆ อย่างที่มนุษย์มีร่วมกันกับสิ่งมีชีวิตสปีชีส์อื่นๆ (Benton, 2011, p. 105)

ที่สำคัญที่สุด เบนตันได้ให้ข้อสังเกตว่า แนวคิด “Species Being” ของมาร์กซ์
ได้ผลิตซ้ำอคติแบบทวินิยม (Dualism) ที่นำเสนอภาพอันเกินจริงในความแตกต่างระหว่าง
มนุษย์กับสัตว์ และอคติแบบทวินิยมที่ว่านี้ได้สะท้อนออกมาให้เห็นได้อย่างเด่นชัดในการวิพากษ์
ภาวะแปลกแยก (Alienation) ของกรรมกรในสังคมทุนนิยม ซึ่งเป็นการวิพากษ์ของมาร์กซ์
ที่โด่งดังและได้รับการชื่นชมเป็นอย่างมากในหมู่ฝ่ายซ้าย กล่าวคือ ใน The Paris Manuscripts
มาร์กซ์ได้วิพากษ์ภาวะความเป็นอยู่ของกรรมกรภายใต้ระบบทุนนิยม แทนที่จะเป็นมนุษย์
ที่บรรลุศักยภาพของตนเองในฐานะ “Species Being” กรรมกรกลับต้องประสบกับภาวะ

แปลกแยกในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการแปลกแยกกับวัตถุที่ตนเองผลิตกับมือ การแปลกแยกกับกระบวนการที่ตนเองมีส่วนในการผลิต การแปลกแยกกับจิตสำนึกและการตระหนักรู้ของตนเอง หรือการแปลกแยกกับเพื่อนร่วมสปีชีส์คนอื่น ๆ ในสังคม เพื่อชี้ให้เห็นถึงภาวะแปลกแยกของกรรมกรภายใต้ทุนนิยมได้ชัดเจน มาร์กซ์ใช้สัตว์เป็นภาพคู่ขนานไปกับสภาพความเป็นอยู่ของกรรมกร พุด่างๆ ก็คือ ระบบทุนนิยมได้เปลี่ยนให้กรรมกรซึ่งเป็นมนุษย์ตามธรรมชาติต้องมีสภาพความเป็นอยู่ไม่ต่างจากสัตว์ ในโรงงาน กรรมกรต้องทำการผลิตในระบบสายพานอันซ้ำซาก จำเจ และไม่มีหยุดพัก และนั่นก็ทำให้กรรมกรทำการผลิตโดยไม่ต้องใช้ทักษะความสามารถ หรือความคิดสร้างสรรค์ในฐานะ “Species Being” หากแต่เป็นการผลิตแบบตื่นเงิน คับแคบ ไม่ต้องยึดโยงกับเพื่อนมนุษย์คนใด ไม่ต้องวางแผน และแค่ตอบสนองการอยู่รอดไปวันๆ นี่คือการผลิตของกรรมกรที่มาร์กซ์มองว่า มีลักษณะไม่ต่างไปจากการผลิตของสัตว์ ในทางตรงกันข้าม เมื่อกรรมกรเลิกงานและได้กลับไปพักผ่อนที่บ้าน เขากลับมีความสุขในกิจกรรมสามัญธรรมดาที่มนุษย์มีลักษณะร่วมกันกับสัตว์ นั่นก็คือ การกิน ดื่ม ขับถ่าย สืบพันธุ์ และนอนหลับ ในแง่นี้ แทนที่จะเป็นกิจกรรมการผลิตที่เป็นแก่นของความเป็นมนุษย์ มันกลับเป็นกิจกรรมหลังการผลิตที่ทำให้มนุษย์มีความสุขในชีวิต ในมุมมองของมาร์กซ์ นี่ก็คือลักษณะสำคัญของภาวะแปลกแยกในสังคมทุนนิยม มันคือภาวะของการกลับหัวกลับหางและย้อนแย้ง เนื่องจากกิจกรรมที่ได้ชื่อว่าเป็นที่สุดของความเป็นมนุษย์กลับกลายเป็นกิจกรรมที่ไม่ต่างไปจากกิจกรรมของสัตว์ ในขณะที่กิจกรรมที่ได้ชื่อว่าธรรมดาสามัญอย่างที่สัตว์กระทำกลับกลายเป็นกิจกรรมที่ทำให้มนุษย์กลับมามีความรู้สึกและกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่ง ดังที่มาร์กซ์ได้กล่าวประโยคอันโด่งดังเอาไว้ว่า

[ในระบบทุนนิยม] มนุษย์(กรรมกร) ไม่รู้สึกว่าคุณเองกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ในการกระทำอะไรสักอย่างเลย ยกเว้นแต่ในกิจกรรมที่มีลักษณะของความเป็นสัตว์— การกิน การดื่ม การสืบพันธุ์ หรืออย่างมากก็ตอนที่ได้อยู่บ้าน หรือตอนอาบน้ำแต่งตัว ฯลฯ และในตอนที่เขาทำกิจกรรมที่มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ เขากลับไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นอะไรเลย หากแต่เป็นสัตว์ตัวหนึ่ง [ในสภาวะการณ์เช่นนี้] สิ่งที่มีลักษณะเป็นสัตว์กลับกลายเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นมนุษย์ และสิ่งที่มีลักษณะเป็นมนุษย์กลับกลายเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นสัตว์ (Marx, 1978a, p. 74)

ยิ่งไปกว่านั้น มาร์กซ์ยังได้ชี้ให้เห็นถึงสภาวะที่ตกต่ำเป็นที่สุดของมนุษย์ในสังคมทุนนิยม มันคือสภาวะที่มนุษย์ถูกพรากเอาความเป็นมนุษย์ออกไปจนสิ้นและมีลักษณะไม่ต่างไปจากสัตว์ สภาวะที่ว่านี้คือสภาวะของคนที่ยอดอยากและหิวโหยที่มีอยู่ตามท้องถนนในสังคมทุนนิยม ในมุมมองของมาร์กซ์ คนประเภทนี้ย่อมไม่มีสิทธิที่จะเลือกทานอาหารที่เลิศหรู

และสุนทรีย์ หากแต่เป็นการ “แตก” อะไรก็ได้ที่อยู่ตรงหน้าเพื่อประทังชีวิตและทำให้เขามีชีวิตรอด ในแง่นี้ อาหารที่เขากินย่อมไม่ใช่อาหารอย่างที่มีมนุษย์เข้าใจกันและทานกันเป็นประจำ อีกทั้งกิจกรรมการทำงานอาหารของเขาก็ไม่ใช่กิจกรรมอย่างที่มีมนุษย์ทั่วๆ ไปเขาทำกัน ตรงกันข้ามด้วยซ้ำไป อาหารและกิจกรรมการทำงานอาหารของคนที่ยอดอยากและหิวโหยกลับมีลักษณะที่แทบไม่ต่างไปจากสัตว์ “สำหรับคนที่หิวโหย” มาร์กซ์กล่าว “อาหารที่อยู่ตรงหน้าเขามันไม่ใช่อาหารที่มีลักษณะแบบที่มีมนุษย์เขากินกัน มันเป็นแค่อะไรที่เป็นอาหารในเชิงนามธรรม มันอาจเป็นอาหารที่อยู่ตรงหน้าในลักษณะที่หยาบช้ำเป็นที่สุด และมันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการกระตือรือร้นของเขาก้าวเข้าไปในท้องของเขาไม่ได้ต่างอะไรไปจากสิ่งที่สัตว์ทำ” (Marx, 1978a, p. 89)

ด้วยการแบ่งแยกมนุษย์กับสัตว์ออกเป็นขั้วตรงข้ามที่ชัดเจนของมาร์กซ์ดังที่ได้กล่าวมานี้เอง เบนตันจึงวิพากษ์มาร์กซ์เอาไว้ว่า มาร์กซ์ได้ผลิตข้อคิดแบบทวินิยมสองรูปแบบซึ่งเป็นคนคิดที่ไม่ได้แตกต่างไปจากนักคิดก่อนหน้ามาร์กซ์แต่อย่างใด ทัศนคติแบบแรกคือ ทวินิยมภายนอก (External Dualism) ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ทัศนคติประเภทแรกนี้คือการยกให้มนุษย์มีลักษณะพิเศษตามธรรมชาติที่สูงส่งเหนือกว่าสัตว์ ในขณะที่นักคิดในอดีตยกให้มนุษย์มีความสามารถทางด้านเหตุผล ปัญญา ภาษา หรือจิตวิญญาณ เหนือกว่าสัตว์ มาร์กซ์ก็มีทัศนคติคล้ายๆ กันในการยกให้มนุษย์มีความสูงส่งทางด้านการผลิตเหนือกว่าการผลิตของสัตว์ ทัศนคติแบบที่สองคือ ทวินิยมภายใน (Internal Dualism) ในตัวมนุษย์เอง ทัศนคติประเภทหลังนี้คือการยกให้กิจกรรมการผลิตอย่างสร้างสรรค์ของมนุษย์อยู่เหนือกว่ากิจกรรมสามัญธรรมดาในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น การกิน การนอน หรือการสืบพันธุ์ ในขณะที่มาร์กซ์เชิดชูให้กิจกรรมประเภทแรกคือวิถีทางในการบรรลุศักยภาพของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เขากลับดูแคลนให้กิจกรรมประเภทหลังเป็นความตกต่ำของมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ไปวันๆ เพื่อการดำรงชีพซึ่งไม่ต่างไปจากการใช้ชีวิตของสัตว์ ในมุมมองของเบนตัน ทวินิยมภายในก็ไม่ต่างไปจากทวินิยมภายนอกสักเท่าใดนัก ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า มันได้ขบเน้นลำดับชั้นสูงต่ำในตัวมนุษย์เอง ออกเป็นองค์ประกอบที่สูงส่งและควรค่าแก่การเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นขั้วตรงกันข้าม องค์ประกอบที่ต่ำต้อยและใกล้เคียงกับสัตว์ นี่เป็นทัศนคติที่มีการสืบสานต่อกันมาเนิ่นนานและสามารถสืบสาวกลับไปหารากเหง้าได้ตั้งแต่ยุคปรัชญากรีกโบราณ (Benton, 2011, p. 107)

ด้วยเหตุนี้ เบนตันจึงสรุปว่า แนวความคิดแบบมนุษย์นิยมของมาร์กซ์ในวัยหนุ่มมีลักษณะที่ไม่ต่างไปจากลัทธิคลั่งสปีชีส์ เนื่องจากมันขบเน้นลักษณะเด่นของสปีชีส์มนุษย์จนเกินจริง ละเลยลักษณะตามธรรมชาติที่มนุษย์มีร่วมกันกับสัตว์สปีชีส์อื่นๆ และดูถูกดูแคลนให้สัตว์สปีชีส์อื่นๆ เป็นเพียงแค่อัตถ์ชั้นต่ำสุดที่มนุษย์ไม่ควรจะลดตัวเข้าไปใกล้ นอกจากนั้น เบนตันยังได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจอีกว่า สังคมคอมมิวนิสต์ที่มาร์กซ์ต้องการที่จะให้มันมาแทนที่สังคมทุนนิยม แท้จริงแล้วมันไม่ใช่สังคมที่มนุษย์กับสัตว์จะมีความเท่าเทียมกันหรือเป็น

สังคมที่สัตว์ได้รับการปลดปล่อยจากมนุษย์แต่อย่างไร เพราะด้วยแนวคิดแบบมนุษยนิยมของ มาร์กซ์ สังคมคอมมิวนิสต์ที่มาร์กซ์อยากเห็นจึงเป็นเพียงแค่สังคมที่ทำให้มนุษย์ที่เคยอยู่อย่าง สัตว์ในสังคมทุนนิยมได้กลับไปใช้ชีวิตอย่างที่มีมนุษย์ควรจะเป็นเท่านั้นเอง ส่วนสัตว์จำนวนมาก มายมหาศาลที่ถูกกดขี่ขูดรีดมาตลอดในสังคมทุนนิยม มาร์กซ์ไม่ได้ให้แนวทางในการแก้ไข หรือปลดปล่อยสิ่งมีชีวิตประเภทนี้ที่มีสปีชีส์แตกต่างไปจากมนุษย์แต่อย่างไร ด้วยเพราะจุดอ่อน ความย้อนแย้ง และอคติของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ซึ่งแฝงฝังอยู่ในงานเขียนช่วงวัยหนุ่มของมาร์กซ์ นี้เอง เบนต์นิงเสนอว่า ฝ่ายซ้ายจะต้องสลัดทิ้งแนวคิดที่เอามนุษย์เป็นศูนย์กลางและลัทธิคลั่ง สปีชีส์ที่ปรากฏให้เห็นใน The Paris Manuscripts และหันมาตีความงานของมาร์กซ์กันใหม่ โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดธรรมชาตินิยมกันให้มากขึ้น (Benton, 2011, p. 112)

การตีความงานเขียนของมาร์กซ์ผ่านการวิเคราะห์ของเบนต์นิงได้ส่งผลกระทบเป็น อย่างมากในหมู่นักคิดและนักเคลื่อนไหวสังคมนิยมฝ่ายซ้าย ดังที่ได้มีผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์เอาไว้ หลังจากที่เบนต์นิงได้เผยแพร่บทวิพากษ์มาร์กซ์ของเขาสู่สาธารณชนเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1988 “นับจากนั้นเป็นต้นมา มันได้กลายเป็นมาตรฐานในการอ้างอิงอยู่เสมอในหัวข้อเรื่องมาร์กซ์กับ สัตว์ และเบนต์นิงก็ได้กลายเป็นนักคิดมาร์กซิสต์หมายเลขหนึ่งในหมู่นักวิชาการที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์” (Stache, 2018) คำกล่าวที่ว่ามานี้ไม่ได้เป็นคำกล่าวที่เกิน จริงแต่ประการใด เพราะหากเราลองพิจารณาไปที่งานเขียนของนักคิดฝ่ายซ้ายร่วมสมัยที่ศึกษา ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ในสังคมทุนนิยม เราจะพบว่า ไม่เพียงแต่การตีความมาร์กซ์ในแบบ ของเบนต์นิงจะเป็นมาตรฐานทั่วไปที่ใครๆ ก็ปฏิบัติตาม หากแต่เบนต์นิงเองก็กลายเป็นชื่อแรกๆ ที่จะต้องได้รับการอ้างอิงอยู่เสมอในการอ้างอิงอคติมนุษยนิยมและลัทธิคลั่งสปีชีส์ที่แฝงฝังอยู่ ในงานเขียนของมาร์กซ์ ยกตัวอย่างเช่น คาร์ล บอกส์ (Carl Boggs) กล่าวว่า “มันแทบจะไม่มี การกล่าวถึงเลยโดยมาร์กซ์ (หรือเอาจริงๆ แล้วคือพวกมาร์กซิสต์รุ่นหลัง) ในแง่ของการให้ ทฤษฎีวิเคราะห์ที่เป็นเรื่องเป็นราว” เกี่ยวกับสัตว์และสิ่งแวดล้อม (Boggs, 2011, p. 89) เรนโซ โยเรนเต (Renzo Llorente) ให้ข้อสังเกตไปในทางเดียวกันว่า “ลัทธิคลั่งสปีชีส์เป็นองค์ประกอบ [สำคัญ] ในความคิดของมาร์กซ์” (Llorente, 2011, p. 127) เช่นเดียวกัน บ็อบ ทอร์เรส (Bob Torres) มองว่า มาร์กซ์ยังสลัดอคติที่ฝังรากลึกในทางปรัชญาตะวันตกไปไม่พ้น และยัง ผลิตซ้ำแนวคิดที่ว่า สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม “คือ ‘วัตถุ’ ที่จะต้องถูกใช้ประโยชน์จาก มนุษยชาติ” (Torres, 2007, p. 78) “มาร์กซ์นั้นมีความผิดจริงๆ” คอร์รีนน์ เพนเตอร์ (Corine Painter) ให้ความเห็น “ในการสนับสนุนไม่เพียงแต่ความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ (ประเด็นนี้คงไม่ต้องมาเถียงกันให้มากความ) หากแต่รวมไปถึงการจัดลำดับสูงต่ำที่ยกให้มนุษย์ อยู่สูงกว่าสัตว์ พอๆ กันกับการที่มาร์กซ์ล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงในการสังเกตเห็นถึงสภาพอันเลวร้าย และแปลกแยกของสัตว์ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม” (Painter, 2016, p. 330)

วิลล์ คิมลิกคา (Will Kymlicka) และซู โดนัลด์สัน (Sue Donaldson) ยังให้มุมมองเพิ่มเติมอีกว่า การละเลยประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ในหมู่ฝ่ายซ้ายนั้นมีต้นตอมาจากมาร์กซ์ผู้ซึ่งเผยแพร่ความคิดแบบคลังสปิซิสผ่านแนวคิดที่ว่า “คุณค่าที่แฝงฝังอยู่ในมนุษยชาติมันล้วนมาจากสิ่งที่ทำให้ ‘มนุษย์’ ต่างจากสัตว์ และธรรมชาติ (ซึ่งรวมถึงสัตว์ด้วย) ก็เป็นเพียงแค่อำนาจขั้นหนึ่งที่มีมนุษย์จะได้ประกาศศักดาอำนาจที่ยิ่งใหญ่ราวเทพโพรมีเทอุส (Promethean Powers) ของสปิซิสตนเอง เพื่อที่มนุษย์จะได้ตระหนักรู้และใช้แรงงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์” (Kymlicka & Donaldson, 2014, p. 116) ที่สำคัญที่สุด จอห์น แซนบอนมัตสึ (John Sanbonmatsu) ได้กล่าวถึงมรดกทางความคิดของมาร์กซ์เอาไว้ว่า แม้ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสัตว์และการปกป้องคุ้มครองสัตว์จะได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับในหมู่ฝ่ายซ้ายในช่วงศตวรรษที่สิบเก้า ซึ่งเป็นห้วงเวลาที่ระบบทุนนิยมโรงงานกำลังพัฒนาแบบก้าวกระโดดในยุโรปตะวันตก การผงาดขึ้นมามีอิทธิพลของมาร์กซ์ และ “ทัศนคติอันเข้มข้นในแง่ของการเอามนุษย์เป็นศูนย์กลางของเขา... [ได้ทำให้] แนวคิดทั้งหมดที่ว่าด้วยความเจ็บปวดทุกข์ทรมานของสิ่งมีชีวิตสปิซิสอื่นๆ และการกดขี่สปิซิสอื่นๆ [โดยมนุษย์]” ถูกลดความสำคัญลงและกดทับให้เป็นประเด็นชายขอบในหมู่ฝ่ายซ้ายเป็นเวลากว่าหนึ่งศตวรรษหลังจากนั้น (Sanbonmatsu, 2011, p. 17) ยิ่งไปกว่านั้น ในมุมมองของแซนบอนมัตสึ ทัศนคติของมาร์กซ์ที่มีต่อสัตว์ยังได้ถูกผลิตซ้ำและนำไปประยุกต์ใช้ในระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตและจีน ซึ่งเป็นระบอบการปกครองไม่เพียงแต่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบ้าคลั่ง หากแต่ยังกดขี่ขูดรีด ใช้ความรุนแรง และฆ่าสัตว์จำนวนมากอีกด้วย (Sanbonmatsu, 2011, p. 19)

3. มาร์กซ์กับปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม

แม้การตีความของเบนตันจะทรงอิทธิพลเป็นอย่างมากในหมู่นักคิดและนักเคลื่อนไหวสังคมนิยมฝ่ายซ้าย และกลายเป็นการตีความที่แทบจะเป็นมาตรฐานสากลเมื่อใดก็ตามที่เราพูดถึงมุมมองของมาร์กซ์ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ใช่ว่านักคิดฝ่ายซ้ายทุกคนจะเห็นคล้อยตามเบนตันไปเสียหมด อันที่จริงแล้ว ยังมีนักคิดฝ่ายซ้ายกลุ่มหนึ่งที่ได้ทำการตีความงานเขียนของมาร์กซ์ในรูปแบบใหม่และทวนกระแส กล่าวคือ แทนที่จะมองว่า มาร์กซ์คือนักคิดจำพวกคลังสปิซิสที่เชิดชูให้มนุษย์สูงส่งกว่าสัตว์สปิซิสอื่นๆ มาร์กซ์ได้รับการตีความใหม่ในฐานะนักคิดที่ไม่ได้มีอคติต่อสัตว์ ละเลยประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ หรือยกให้มนุษย์เลอเลิศไปกว่าสัตว์นอกจากนั้น แม้ว่าประเด็นเรื่องสัตว์จะไม่ใช่อะไรที่เด่นชัดในงานเขียนของมาร์กซ์—ซึ่งเป็นงานที่มุ่งศึกษาทุน แรงงาน ตลาด สินค้า และพัฒนาการของวิถีการผลิต—มาร์กซ์ไม่ได้ละเลย

หากแต่ให้ความสนใจในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับสัตว์ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในสังคมนิยม ซึ่งเป็นประเด็นที่มาร์กซ์มีความวิตกกังวลอยู่มาก ในแง่นี้ ประเด็นเรื่องสัตว์ไม่ได้มีสถานะแตกต่างจากประเด็นทางสังคมอื่นๆ ที่มาร์กซ์มักจะได้รับการครหาว่าเขา มองข้ามและละเลย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเรื่องแรงงานทาสผิวดำในอเมริกา สิทธิทางการเมืองของผู้หญิง สิทธิของชนกลุ่มน้อย การเหยียดคนเชื้อสายยิวในยุโรป หรือขบวนการปลดแอกและประกาศอิสรภาพจากเจ้าอาณานิคมในประเทศโลกที่สาม แน่นอน เราคงปฏิเสธได้ยากว่า ประเด็นเหล่านี้ไม่ใช่ประเด็นหลักในงานเขียนของมาร์กซ์ แต่กระนั้นก็ตาม การด่วนสรุปว่า มาร์กซ์ละเลย ไม่ให้ราคา หรือไม่เคยสนใจในประเด็นเหล่านี้ก็คงเป็นการสรุปที่หยาบจนเกินไป และไม่เป็นธรรมกับมาร์กซ์สักเท่าใดนัก เนื่องจากประเด็นเหล่านี้ล้วนได้รับการพูดถึงในงานเขียนของมาร์กซ์อยู่หลายๆ ครั้ง และหากจะมีนักคิดคนใดที่ได้ชื่อว่าเป็นนักคิดที่มีอคติเหยียดผิวเหยียดสตรี เหยียดคนยิว เหยียดชนกลุ่มน้อย เหยียดโลกที่สาม หรือเหยียดสัตว์สปีชีส์อื่นๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ มาร์กซ์คงเป็นนักคิดคนท้ายๆ ที่สมควรได้รับข้อครหาที่ว่านี้

นักคิดฝ่ายซ้ายที่ตีความงานเขียนของมาร์กซ์ใหม่และพยายามกอบกู้ภาพลักษณ์ของมาร์กซ์ที่ตกต่ำเป็นอย่างมากในขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิสัตว์ ประกอบไปด้วย จอห์น ฟอสเตอร์ (John Foster) เบรทท์ คลาร์ก (Brett Clark) คริสเตียน สตาเช (Christian Stache) ลอเรนซ์ วิลด์ (Laurence Wilde) แบริดลีย์ แมคโดนัลด์ (Bradley MacDonald) และ ไรอัน กันเดอร์สัน (Ryan Gunderson) สิ่งที่นักคิดเหล่านี้เห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับมุมมองของมาร์กซ์ที่มีต่อสัตว์นั้นมีอยู่ห้าประเด็นด้วยกัน (Bellamy & Clarke, 2018; Stache, 2018; Wilde, 2000; MacDonald, 2011; Gunderson, 2011) ประเด็นแรกคือ การแก้ต่างให้กับมาร์กซ์ (รวมไปถึงเอนเงิลส์) ในกรณีที่เขากล่าวในเชิงเย้ยหยันต่อขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องคุ้มครองสัตว์ ซึ่งเป็นคำกล่าวสั้นๆ ที่ปรากฏให้เห็นใน *The Communist Manifesto* และ *Capital Vol. I*. แทนที่จะด่วนสรุปว่า มาร์กซ์เป็นพวกเกลียดและเหยียดสัตว์ไปในทันทีจากกรณีที่ว่านี้ นักคิดฝ่ายซ้ายทวนกระแสได้เน้นย้ำว่า มาร์กซ์ไม่ได้กล่าวในเชิงเย้ยหยันต่อสัตว์หรือเหยียดสัตว์แต่อย่างใด หากแต่สิ่งที่มาร์กซ์เย้ยหยันหรือกระทั่งรังเกียจก็คือ การเป็นพวกมือถือสาปากถือศีลของนักกิจกรรมกรรมพี ซึ่งเป็นพวกผีปากกล้าเที่ยวบ่นประกาศว่า จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น แต่แท้ที่จริงแล้วกลับเป็นกลุ่มคนที่หวาดกลัวเป็นอย่างมากยิ่งหากสังคมจะเกิดการปฏิวัติและเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนขึ้นมาจริงๆ เพราะนั่นย่อมนำมาสู่การสูญเสียอำนาจและความมั่งคั่งที่กรรมพีเองถือครองมาเป็นเวลานาน ในหมู่นักกิจกรรมชนชั้นกรรมพีที่มาร์กซ์จิกกัดอย่างเจ็บแสบนี้ก็รวมถึงนักเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องและคุ้มครองสัตว์ด้วย โดยเราอาจจะตีความไปในทางเดียวกันได้ว่า มาร์กซ์ตั้งข้อกังขาแก่นักเคลื่อนไหวกลุ่มนี้ด้วยเช่นกันเพราะเขาไม่เชื่อว่าการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิสัตว์จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์อันกดขี่

ระหว่างมนุษย์กับสัตว์อย่างแท้จริง トラบใดที่การถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคล การปฏิบัติกับสรรพสิ่งบนโลกรวากับเป็นของซื้อของขายที่แลกเปลี่ยนได้ด้วยเงินตรา และระบบทุนนิยมในฐานะโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง ยังไม่ได้รับการท้าทายหรือทำลายให้หมดไป

การตีความในแบบที่ว่านี่สอดคล้องเป็นอย่างดีกับทัศนคติที่นักคิดฝ่ายซ้ายจำนวนไม่น้อยในปัจจุบันมีต่อขบวนการปกป้องสิทธิสัตว์ที่ขับเคลื่อนโดยนักคิดและนักเคลื่อนไหวสายเสรีนิยม (Benton, 1993; Grant & Jungkunz, 2011; Sanbonmatsu, 2011; Torres, 2017) ในมุมมองของฝ่ายซ้าย สิ่งที่พวกเสรีนิยมทำการเรียกร้องกันอยู่เป็นบ้างเป็นหลัง เช่น การออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์ การออกบทลงโทษนายทุนที่ละเมิดสิทธิสัตว์ในกระบวนการผลิตเนื้อสัตว์ และการรณรงค์ให้ผู้คนหันมาเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นการทานอาหารมังสวิรัตและลดการบริโภคสินค้าที่มีส่วนผสมของสัตว์ ไม่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ภายใต้ระบอบทุนนิยมอย่างถอนรากถอนโคนแต่อย่างใด เพราะตราบใดที่สัตว์ยังถูกมนุษย์ปฏิบัติด้วยราวกับเป็นแค่ทรัพย์สินส่วนบุคคล นายทุนอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ยังมีอิทธิพลในรัฐทุนนิยม และลัทธิบริโภคนิยมยังขับเคลื่อนให้มนุษย์แสวงหาและสั่งสมสินค้าที่ใช้สัตว์เป็นวัตถุดิบ トラบนั้นสัตว์ก็จะต้องถูกกดขี่ขูดรีด ฆ่า และแปรรูปเป็นสินค้าเพื่อป้อนตลาด และให้ผลกำไรต่อนายทุนต่อไป หากมองในแง่นี้ มุมมองของมาร์กซ์ที่มีต่อประเด็นเรื่องการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องและคุ้มครองสัตว์ แม้จะปรากฏให้เห็นเพียงแค่ประโยคสั้นๆ และแม้ว่าจะไม่ได้พูดถึงสัตว์โดยตรงเสียทีเดียว แต่มันก็เป็นมุมมองที่มีประโยชน์และประยุกต์ใช้ได้ในการวิพากษ์ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิสัตว์ในปัจจุบันที่มักจะถูกขับเคลื่อนด้วยแนวคิดแบบเสรีนิยม

ประเด็นที่สองคือ การแก้ต่างให้กับมาร์กซ์ในข้อหาที่ว่า เขาเป็นพวกคลั่งสปีชีส์ ในขณะที่เบนตันตีความว่า มาร์กซ์ไม่เพียงแต่อธิบายว่ามนุษย์กับสัตว์นั้นมีความแตกต่างกัน หากแต่มาร์กซ์ยังยกย่องให้ความแตกต่างที่ว่ามีลำดับสูงต่ำที่ชัดเจน นั่นก็คือ การยกย่องให้มนุษย์มีลักษณะบางอย่างที่สูงส่งกว่าสัตว์ นักคิดฝ่ายซ้ายทวนกระแสได้โต้แย้งกลับว่า การที่มาร์กซ์อธิบายว่า มนุษย์กับสัตว์มีความแตกต่างกัน มันไม่ได้หมายความว่า มาร์กซ์จะยกย่องให้มนุษย์สูงส่งกว่าสัตว์แต่อย่างใด แน่นนอน มาร์กซ์นั้นต่างไปจากนักคิดสายเสรีนิยมจำนวนไม่น้อยที่พยายามนำเสนอภาพให้สัตว์มีความใกล้เคียงกับมนุษย์ให้มากที่สุด—ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการใช้เหตุผล การใช้ภาษา การเข้าสังคม การใช้อุปกรณ์ทางการผลิต และการตระหนักรู้—เพื่อที่จะทำให้มนุษย์ได้ละเลิกอคติที่มีต่อสัตว์และหันมาปกป้องคุ้มครองสัตว์กันให้มากขึ้น (Gruen, 2011; Regan, 2004; Singer, 2002) ในทางตรงกันข้าม มาร์กซ์มีความชัดเจนในจุดยืนที่ว่า แม้วามนุษย์จะเป็นสัตว์ประเภทหนึ่ง เป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกับสัตว์ และรู้สึกเจ็บปวดได้ไม่ต่างจากสัตว์ มนุษย์นั้นมีความแตกต่างจากสัตว์อย่างแน่นนอน โดยเฉพาะในแง่ของการผลิต

และศักยภาพของมนุษย์ในการผลิตร่วมกันในนามของมนุษยชาติ เท่านั้นยังไม่พอ มาร์กซ์ยังคิดว่า มนุษย์กับสัตว์มีความต้องการที่ต้องได้รับการตอบสนองที่แตกต่างกัน ในขณะที่สัตว์มีความต้องการตามธรรมชาติที่จะต้องได้รับการตอบสนองเช่น การกิน การดื่ม การนอน และการสืบพันธุ์ มนุษย์ไม่เพียงแต่มีความต้องการตามธรรมชาติประเภทนี้เหมือนกับสัตว์ หากแต่มนุษย์ความต้องการในทางสังคมเพิ่มเติมเข้ามาด้วย นั่นก็คือ การได้ทำการผลิตผ่านความคิดสร้างสรรค์ของตนเองร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ในสังคม (แน่นอน เราสามารถวิพากษ์โจมตีมาร์กซ์ได้ว่า เขาละเลยความต้องการในทางสังคมที่สัตว์หลายๆ สปีชีส์ต่างก็มีไม่ต่างไปจากมนุษย์ โดยเฉพาะในหมู่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ และเขายังขบขันความสามารถในการผลิตของมนุษย์ให้ออกมาเกินจริง โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการผลิตที่เป็นสากลและผลิตร่วมกันในนามของมนุษยชาติ) อย่างไรก็ตาม การที่มาร์กซ์เน้นย้ำถึงความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ลักษณะเฉพาะของสปีชีส์มนุษย์ และความต้องการบางอย่างที่มนุษย์มีแต่สัตว์ไม่มีในที่นี้ มีได้หมายความว่า มาร์กซ์รังเกียจ เหยียดหยาม และดูถูกสัตว์สปีชีส์อื่นๆ หรือมาร์กซ์ให้ความชอบธรรมแก่สปีชีส์มนุษย์ในการใช้ประโยชน์จากสัตว์ได้ตามอำเภอใจแต่อย่างใด

กล่าวให้เห็นภาพชัดกว่านั้นก็คือ การที่ใครสักคนอธิบายว่า นกมีความแตกต่างจากมนุษย์เพราะนกสามารถบินได้แต่มนุษย์บินไม่ได้ หรือปลาบางชนิดสามารถว่ายน้ำได้เป็นร้อยๆ กิโลเมตรโดยไม่ต้องพักแต่มนุษย์ทำไม่ได้ นั้นมีได้หมายความว่าคนๆ นี้กำลังยกให้ความแตกต่างระหว่างสปีชีส์กลายเป็นความเหนือกว่าหรือสูงส่งกว่าของสปีชีส์หนึ่งเหนือกว่าอีกสปีชีส์หนึ่งแต่อย่างใด เช่นเดียวกัน การที่ใครสักคนกล่าวว่า นกมีความต้องการที่ต่างไปจากมนุษย์เพราะนกต้องการที่จะขยายปีก โบกยบินบนฟ้า ทำรัง และคุ้ยเขี่ยหาอาหาร หรือปลาที่มีความต้องการที่ต่างไปจากมนุษย์เพราะปลาต้องการที่จะอยู่ในน้ำ ว่ายน้ำ และย้ายถิ่นฐานไปตามอุณหภูมิของแม่น้ำและมหาสมุทร นั้นมีได้หมายความว่าคนๆ นั้นกำลังยกให้ความแตกต่างทางความต้องการระหว่างสปีชีส์ต่างๆ กลายเป็นความสูงส่งกว่าของสปีชีส์หนึ่งเหนือกว่าอีกสปีชีส์หนึ่งแต่อย่างใด ในแง่นี้ การที่มาร์กซ์อธิบายความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ก็ควรจะถูกตีความอย่างระมัดระวังและไม่ด่วนสรุปไปง่ายๆ ว่า เขาเป็นพวกคลั่งสปีชีส์หรือยกย่องให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางจักรวาล เพียงแค่เพราะเขาคิดว่าสปีชีส์ของมนุษย์มีทั้งส่วนที่เหมือนและต่างไปจากสัตว์สปีชีส์อื่นๆ บนโลก

ประเด็นที่สามคือ การแก้ต่างให้กับมาร์กซ์ในข้อหาที่ว่า เขาเป็นนักคิดที่ไม่มีควมสม่ำเสมอและย้อนแย้งในตัวเอง ในการตีความของเบนตัน งานเขียนมาร์กซ์สามารถจัดแบ่งประเภทได้เป็นงานสมัยที่เขายังเป็นหนุ่มและงานสมัยที่เขาแก่ตัวลงและมีวุฒิภาวะมากขึ้น โดยงานประเภทแรกจะมีความย้อนแย้งในตัวสูง อีกทั้งยังแฝงอคติคลั่งสปีชีส์และมนุษย์นิยมมากกว่างานประเภทหลัง ซึ่งเป็นงานที่ให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องสัตว์และสิ่งแวดล้อมภายใต้

ระบบทุนนิยมมากขึ้น นักคิดฝ่ายซ้ายทวนกระแสได้โต้แย้งข้อกล่าวหาที่ว่านี่กลับไปว่า มาร์กซ์ไม่ได้มี “สองร่าง” —มาร์กซ์หนุ่มกับมาร์กซ์แก่—ตามที่เบนตันอ้างแต่อย่างใด หากแต่มาร์กซ์มีแค่ “ร่างเดียว” นั่นก็คือ มาร์กซ์ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ภายใต้ระบบทุนนิยมและมีความสนใจในประเด็นนี้อย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นตอนหนุ่มหรือตอนแก่ชรา ยกตัวอย่างเช่น ใน *On the Jewish Question* (ว่าด้วยปัญหาฮิว) ซึ่งเป็นงานที่มาร์กซ์ประพันธ์เมื่อตอนอายุยี่สิบห้าปีและประพันธ์ก่อน *The Paris Manuscripts* หนึ่งปี มาร์กซ์ได้วิพากษ์ปัญหาของมนุษย์ในสังคมทุนนิยมที่ปฏิบัติกับธรรมชาติ—ซึ่งกินหมายรวมถึงสัตว์เข้าไปด้วย—ราวกับเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคลและเป็นสินค้าที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนในตลาดด้วยเงินตราตามอำเภอใจ “วิธีการมองธรรมชาติภายใต้กฎเกณฑ์ของทรัพย์สินส่วนบุคคลและเงิน” มาร์กซ์กล่าว “เป็นการดูถูกธรรมชาติอย่างแท้จริงและเป็นการทำลายธรรมชาติในทางปฏิบัติ” (Marx, 1978b, p. 50) ไม่เพียงเท่านั้น มาร์กซ์ยังเห็นพ้องกับคำพูดของ โทมัส มุนเซอร์ (Thomas Münzer) นักทฤษฎีชาวเยอรมัน ผู้ซึ่งต่อต้านการทำลายธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตผ่านระบบเงินตราและทรัพย์สินส่วนบุคคล ดังที่มาร์กซ์อ้างอิงถึงมุนเซอร์ด้วยความเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่า “โทมัส มุนเซอร์ ประกาศว่า มันเป็นเรื่องที่สุดจะทนได้ ในการที่สิ่งมีชีวิตทุกประเภทต้องถูกเปลี่ยนสภาพให้กลายเป็นทรัพย์สิน[ส่วนบุคคล]... [อันที่จริงแล้ว] ปลาในน้ำ นกบนท้องฟ้า และพืชบนผืนแผ่นดิน สิ่งมีชีวิตทั้งหมดทั้งหมดควรได้เป็นอิสระกันทั้งสิ้น” (Münzer, 1528 as cited in Marx, 1978b, p. 51)

เช่นเดียวกัน ใน *The German Ideology* (อุดมการณ์เยอรมัน) ซึ่งเป็นงานที่มาร์กซ์ในวัยหนุ่มได้ประพันธ์ร่วมกับเอนเงิลส์ในปี ค.ศ. 1846 หรือเพียงสองปีหลังจากการประพันธ์ *The Paris Manuscripts* ในงานชิ้นนี้ มาร์กซ์ได้แสดงความกังวลออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีตามแบบระบบทุนนิยมโดยไม่สนใจถึงหายนะที่เกิดขึ้นกับสัตว์ ดังที่มาร์กซ์ให้ความเห็นไว้ว่า

“สิ่งจำเป็น” ของปลาก็คือ “การดำรงอยู่” ของมัน นั่นก็คือ การดำรงอยู่ในน้ำ เราคงไม่ต้องเถียงประเด็นนี้ให้มากความ [ฉันใดก็ฉันนั้น] “สิ่งจำเป็น” ของปลาน้ำจืดก็คือ น้ำในแม่น้ำ แต่ทันใดที่แม่น้ำได้ถูกแปรเปลี่ยนให้ตอบสนองโรงงานอุตสาหกรรม ทันใดที่แม่น้ำได้ถูกปนเปื้อนด้วยมลพิษจากสีย้อมผ้า จากของเสียอื่นๆ และจากการล่องเรือของเรือกลไฟ หรือ ทันใดที่น้ำในแม่น้ำได้ถูกผันเข้าสู่คลองต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่การสูบน้ำแบบง่ายๆ ก็สามารถทำลายวิถีการดำรงอยู่ของปลาไปในทันที เมื่อนั้น

แม่น้ำก็ได้สิ้นสุดการเป็น “สิ่งจำเป็น” ของปลา และไม่ได้เป็นวิถีทางที่เหมาะสมในการดำรงอยู่ของปลาอีกต่อไป (Marx & Engels, 1978b, p. 168)

หากมองในแง่นี้ มุมมองของมาร์กซ์ในวัยหนุ่มหาได้มีความย้อนแย้งหรือผิดแปลกไปจากมุมมองของมาร์กซ์ในวัยอาวุโสแต่อย่างใด หากแต่มีความสอดคล้องและสม่ำเสมอเป็นอย่างดี มันคือความสม่ำเสมอในตัวมาร์กซ์ในฐานะที่เขาเป็นนักคิดที่ไม่เคยละเลยหรือดูแคลนปัญหาเรื่องสัตว์และสิ่งแวดล้อม แต่กลับให้ความสำคัญและเป็นกังวลถึงหายนะของระบบทุนนิยมที่ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ หรือพืช ใน Capital Vol I. ซึ่งเป็นงานที่ได้ชื่อว่าเป็นหมุดหมายสำคัญของมาร์กซ์ในฐานะที่เขาตกผลึกทางความคิดอย่างเต็มที่และเผยแพร่งานชิ้นนี้ต่อสาธารณชนตอนที่เขามีอายุสี่สิบเก้าปี มาร์กซ์ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับอคติที่มีต่อสัตว์ซึ่งแฝงฝังอยู่ในความคิดของเดการ์ต กล่าวคือ เดการ์ตได้ให้มุมมองเกี่ยวกับสัตว์ที่อ่อนแอเป็นอย่างมาก ตรงกันข้ามกับมนุษย์ที่มีจิตวิญญาณ สัตว์ในมุมมองของเดการ์ตคือสิ่งมีชีวิตที่มีแต่ร่างกาย แต่หาได้มีจิตวิญญาณของตนแต่อย่างใด และนั่นก็ทำให้สัตว์ไม่ต่างไปจากเครื่องจักรกลซึ่งไม่มีความคิด ไม่มีความรู้สึกใดๆ และไม่มีทางที่จะเจ็บปวดได้เหมือนมนุษย์ มาร์กซ์มองว่า “เดการ์ต[ซึ่ง]นิยามว่าสัตว์เป็นแค่เครื่องจักรกล มอง[สัตว์]จากมุมมองของยุคอุตสาหกรรมโรงงาน” (Marx, 1990, pp. 512-527) ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ในการผลิตแบบศักดินาซึ่งเป็นวิธีการผลิตก่อนระบบทุนนิยม สัตว์ยังมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับมนุษย์ ชุมชน และสังคม อีกทั้งสัตว์ยังไม่ถูกมองว่าเป็นเพียงแค่อุปกรณ์การผลิต เครื่องจักร หรือวัตถุดิบของมนุษย์ นอกจากนี้ มาร์กซ์ยังได้กล่าวถึงการปศุสัตว์ในระบบทุนนิยม ซึ่งได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่นายทุนไม่ได้ปฏิบัติกับสัตว์ในฐานะสิ่งมีชีวิต หากแต่เป็นการปฏิบัติกับสัตว์ในฐานะแรงงานและวัตถุดิบที่หาทดแทนใหม่ได้เรื่อยๆ “ในกรณีของการขุนวัวให้อ้วน” มาร์กซ์กล่าว “คือกรณีที่สัตว์เป็นวัตถุดิบและในขณะเดียวกันสัตว์ก็เป็นอุปกรณ์ในการผลิตปุ๋ย[ที่ทำจากขี้วัว]ไปพร้อมๆ กัน” (Marx, 1990, p. 288)

เช่นเดียวกัน ใน Capital Vol II. (ทุน เล่มที่สอง) ซึ่งเป็นงานที่ตีพิมพ์สองปีต่อมาหลังการมรณกรรมของมาร์กซ์ ข้อเขียนของมาร์กซ์ในประเด็นเรื่องสัตว์ก็ยังปรากฏให้เห็นแม้ว่าเขาจะหมดลมหายใจไปแล้วก็ตาม ในงานชิ้นนี้ มาร์กซ์ยังคงแสดงความสม่ำเสมอทางความคิดด้วยการชี้ให้เห็นถึงปัญหาของสัตว์ภายใต้ระบบทุนนิยมที่สัตว์ถูกระทำการราวกับเป็นเพียงแค่วัตถุดิบหรือสินค้าแลกเปลี่ยนในตลาด มาร์กซ์ได้ยกตัวอย่างวัว ควาย ม้า และแกะ ที่ล้วนถูกปฏิบัติในฐานะทรัพย์สินส่วนบุคคล วัตถุดิบ อุปกรณ์ในการผลิต และสินค้าซื้อขาย ในกรณีของวัวควาย มาร์กซ์กล่าวว่า “วัวควายที่ถูกใช้แรงงานคือทุนคงที่ (Fixed Capital) [แต่]เมื่อพวกมันถูกขุนให้อ้วนเพื่อส่งโรงฆ่าสัตว์ พวกมันคือวัตถุดิบที่สุดท้ายแล้วจะถูกนำไปซื้อขายแลกเปลี่ยน

ในฐานะสินค้า” (Marx, 1993, p. 241) ในกรณีของม้า มาร์กซ์มองว่า ม้าในฐานะอุปกรณ์ในการผลิตถูกปฏิบัติในลักษณะที่แตกต่างไปจากเครื่องจักร ในขณะที่เครื่องจักรอาจถูกซ่อมแซมที่ละส่วนเมื่อถูกใช้ไปนานๆ ม้าที่มีอายุการใช้งานนานๆ ไม่สามารถถูกซ่อมแซมอวัยวะที่ละชิ้น หากแต่มันถูกเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด พุดง่ายๆ ก็คือ ม้ามักจะถูกเอาไปฆ่าทิ้งและเอาม้าตัวใหม่เข้ามาเป็นอุปกรณ์ในการผลิตแทน “ม้าตัวหนึ่งไม่มีทางที่จะถูกเปลี่ยนทดแทนที่ละส่วนสองส่วน” มาร์กซ์กล่าว “หากแต่มันต้องถูกแทนที่ด้วยม้าอีกตัว” (Marx, 1993, p. 250) ในกรณีของแกะ มาร์กซ์ได้กล่าวถึงแกะที่ถูกนายทุนเร่งการผลิตเนื้อของมันให้มากที่สุดเพื่อที่จะได้ทำกำไรมากขึ้นให้กับนายทุน ด้วยเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่เพิ่งได้รับการประยุกต์ใช้ในปลายศตวรรษที่สิบเก้า แกะถูกลดขนาดกระดูกของมันลงเพื่อเพิ่มพื้นที่ให้กับเนื้อ และแกะถูกขุนให้อ้วนที่สุดเพื่อที่จะได้นำไปฆ่าแหละเนื้อตอนที่มีอายุเพียงสองปี ในขณะที่การผลิตเนื้อแกะในอดีตต้องเลี้ยงแกะถึงห้าปี มาร์กซ์ได้อ้างอิงผลการศึกษานานาชาติที่กำลังเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมเนื้อแกะซึ่งได้รับการบันทึกไว้ว่า

คนเลี้ยงแกะตอนนี้สามารถส่งแกะไปขายได้ถึงสามตัวโดยใช้เวลาเท่ากับที่ก่อนหน้านี้ใช้เวลาไปกับการเลี้ยงแกะแค่ตัวเดียว...[แม้ว่า]แกะพวกนี้ไม่ได้ตัวสูงขึ้นกว่าเดิม แต่พวกมันก็ตัวอ้วนกว่าเดิมหนากว่าเดิม และมีการพัฒนาเป็นอย่างมากในบริเวณที่ให้เนื้อมากที่สุด ในส่วนของกระดูก มันไม่ได้มีขนาดใหญ่เกินความจำเป็นที่จะช่วยพยุงร่างกายของแกะ...[ดังนั้น]น้ำหนักส่วนใหญ่ของแกะจึงมาจากเนื้อล้วนๆ (Lavergne, 1855 as cited in Marx, 1993, p. 315)

ประเด็นที่สี่คือ การแก้ต่างให้กับมาร์กซ์ในข้อครหาที่ว่า เขามองความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในแบบที่ตายตัวตามที่ธรรมชาติสร้างมา ในขณะที่เบนตันมีแนวโน้มที่จะตีความมาร์กซ์ในแบบที่แข็งทื่อ นั่นก็คือ การมองมาร์กซ์ในฐานะนักคิดที่อธิบายความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในฐานะสิ่งที่ปรากฏและเป็นไปตามธรรมชาติ หรือในฐานะนักคิดที่มองมนุษย์กับสัตว์ว่ามีความแตกต่างกันเพราะเป็นสิ่งที่ชีวิตที่ธรรมชาติสร้างให้เกิดมาเป็นคนละสปีชีส์ นักคิดฝ่ายซ้ายทวนกระแสได้โต้แย้งกลับว่า มาร์กซ์ไม่ได้มองความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในแบบภววิทยา (Ontology) ที่แข็งทื่อตายตัวตามธรรมชาติตามปรัชญาที่เป็นนามธรรม หรือตามความเชื่อทางศาสนา หากแต่มาร์กซ์อธิบายความแตกต่างและความสัมพันธ์ที่ว่ามันผ่านมุมมองเชิงวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (Historical Materialism) เชิงวิภาษวิธี (Dialectics) และเชิงเศรษฐกิจการเมือง (Political Economy) อยู่เสมอ กล่าวคือ ความสูงส่งหรือความด้อยต่ำในเชิงเปรียบเทียบระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ความใกล้ชิดหรือความเหินห่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์ และความเกี่ยวพันกันและกันและความเอารัดเอาเปรียบ

แต่ฝ่ายเดียวระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ทั้งหมดทั้งมวลนี้ล้วนแปรผันไปตามเส้นทางประวัติศาสตร์ และพัฒนาการของวิธีการผลิต ในแง่หนึ่ง สิ่งที่มีมาร์กซ์สนใจจึงไม่ใช่สถานะตามธรรมชาติหรือสภาวะตายตัวที่หยุดนิ่งของมนุษย์กับสัตว์ หากแต่เป็นพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ โดยเฉพาะในยุคที่สังคมมีวิธีการผลิตแบบทุนนิยม เนื่องจากในยุคนี้นี้ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ได้มีการเปลี่ยนไปจากอดีตเป็นอย่างมาก และสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ว่านั้นก็คือ พลังของทุน ระบบการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม และลัทธิบริโภคนิยม หากมองในแง่หนึ่ง สิ่งที่มีมาร์กซ์ต้องการจะสื่อใน The Paris Manuscripts จึงไม่ใช่การคร่ำครวญ อดสู และละอายใจกับการที่กรรมกรในโรงงานต้องทำการผลิตในรูปแบบที่ไม่ต่างไปจากสัตว์ หรือการที่กรรมกรใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับกิจกรรมในครัวเรือนซึ่งเป็นกิจกรรมที่สิ่งมีชีวิตที่ต่ำต้อยจำพวกสัตว์กระทำกัน นอกจากนี้ แก่นของงานชิ้นนี้ไม่ใช่ความแตกต่างตามธรรมชาติระหว่างมนุษย์กับสัตว์ หรือการสร้างความปลอดภัยให้กับอคติที่มนุษย์มีต่อสัตว์ แท้จริงแล้ว ใจความสำคัญของงานชิ้นนี้ก็คือ การชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่กรรมกรต้องประสบกับภาวะแปลกแยกในโรงงานและถูกพรากศักยภาพในการผลิตที่สร้างสรรค์ไปจากพวกเขา ซึ่งปรากฏการณ์ที่ว่านี่ถือเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นในวิธีการผลิตแบบทุนนิยม มันเป็นเรื่องที่มนุษย์สร้างมันขึ้นมาเองกับมือตนเอง และมันกลับหวั่นกลับทางความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติไปอย่างสิ้นเชิง

ใน The Paris Manuscripts มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ว่า มนุษย์กับสัตว์นั้นมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติร่วมกัน เช่น ต้องการน้ำสะอาดในการดื่ม ต้องการอากาศที่ไม่มีมลพิษในการหายใจ และต้องการอาหารที่มีสารอาหารเพื่อดำรงชีพ อย่างไรก็ตาม มาร์กซ์มองว่า ทุนนิยมได้เปลี่ยนแปลงหลักการพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตไปเสียสิ้น เพราะกรรมกรที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมไม่มีโอกาสที่จะได้เข้าถึงน้ำ อากาศ และอาหารที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของพวกเขาด้วยซ้ำไป ซึ่งนี่คือปรากฏการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นด้วยน้ำมือมนุษย์เองในยุคทุนนิยม ดังที่มาร์กซ์กล่าวไว้

มันไม่มีอีกแล้ว แสงสว่าง อากาศหายใจ ฯลฯ—ซึ่งเป็นความสะอาดขั้นต่ำสุดที่สัตว์ก็มีกัน—ให้กับมนุษย์[ที่เป็นกรรมกร]...[หากแต่เป็น]ฝุ่น—ซึ่งสะท้อนความเฉื่อยชาและความเน่าเฟะของความเป็นมนุษย์ หรือจะเรียกขานให้ตรงกว่านั้นว่า น้ำที่เน่าเสียของอารยธรรมก็ไม่ว่ากัน—ที่ได้กลายมาเป็นองค์ประกอบในชีวิตของกรรมกร ภาวะที่ถูกกลืนแบบผิดธรรมชาติอย่างชัดเจน[และ]ภาวะของความเน่าเฟะ ได้กลายเป็นองค์ประกอบของชีวิตกรรมกร ไม่มีอีกแล้วที่กรรมกรจะมีความรู้สึกู้อะไรกับสิ่ง

รอบกาย [สิ่งที่หายไป]ไม่ใช่ความรู้สึกแบบที่มนุษย์รู้สึก...กระทั่งความรู้สึกแบบที่สัตว์ก็ยังมี มันก็หายไปด้วย (Marx, 1978a, p. 94)

สถานะที่กรรมกรมีชีวิตย่ำแย่และถูกปฏิบัติในสังคมทุนนิยมเหมือนไม่ใช่สิ่งมีชีวิต—ไม่ว่าจะในฐานะมนุษย์หรือในฐานะสัตว์—ได้ปรากฏให้เห็นทั่วไปในยุโรปในศตวรรษที่สิบเก้า ในกรณีของอังกฤษ มาร์กซ์มองว่า กรรมกรอังกฤษไม่ได้รับการตอบสนอง “แม้แต่ความต้องการในฐานะมนุษย์ กระทั่งความต้องการในฐานะสัตว์ของเขาก็สูญสิ้นไปเช่นกัน” (Marx, 1978a, p. 95) ในกรณีของไอร์แลนด์ สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายไปมากกว่านั้นเนื่องจากสถานะของการถูกขูดรีดแรงงานและทรัพยากรจากนายทุนอังกฤษ ซ้ำร้ายไปกว่านั้น ประชากรชาวไอริชยังต้องประสบกับภาวะอดอยาก จนทำให้คนไอริช “ไม่รู้ตัวอีกต่อไปว่าตนเองต้องการอะไรในชีวิต นอกจากความต้องการที่จะทานอาหาร และอันที่จริงแล้ว มันคือความต้องการเพียงอย่างเดียวที่จะขอให้เพียงได้กินมันฝรั่ง[เพื่อมีชีวิตรอด] และมันก็เป็นมันฝรั่งที่สกปรกโสโครกและห่วยที่สุดก็ว่าได้” (Marx, 1978a, p. 95) สถานะที่วุ่นวายนี้ทำให้กรรมกรในยุโรปแทบไม่เหลือเค้ากลางของการเป็นสิ่งมีชีวิตอีกต่อไป หากแต่เป็นเครื่องจักรกลที่ทำงานหามรุ่งหามค่ำให้กับนายทุน “พวกคนป่าและสัตว์” มาร์กซ์ยกตัวอย่างขึ้นมาเพื่อเปรียบเทียบ “อย่างน้อยก็มีความต้องการ[และได้รับการตอบสนอง]ในการล่าสัตว์ ในการเที่ยวเตร่ ฯลฯ ในการได้มีมิตรสหาย” (Marx, 1978a, p. 95) ในทางตรงกันข้าม ความต้องการพื้นฐานเหล่านั้น—ความต้องการที่ไม่ว่าจะเป็นคนป่าหรือสัตว์ก็เหมือนกัน—กลับถูกพรากไปจากชีวิตกรรมกรในสังคมทุนนิยม

การวิพากษ์ผลกระทบของระบบทุนนิยมที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติยังได้รับการสานต่อใน Capital Vol I. ในงานชิ้นนี้ มาร์กซ์ได้ตีแผ่ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็มนุษย์หรือสัตว์ก็ล้วนแต่ถูกใช้ประโยชน์จากนายทุนในฐานะทรัพย์สินส่วนบุคคลและสินค้าที่ซื้อขายกันในตลาด ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ในสายตานายทุน มันไม่สำคัญว่าสิ่งมีชีวิตที่ถูกขูดรีดจะเป็น สปีชีส์ไหน—มนุษย์หรือไม่ใช่มนุษย์—ที่สำคัญก็คือว่า ขอให้นายทุนได้ทำกำไรในการผลิต ได้สั่งสมความมั่งคั่ง และได้ตอบสนองอุปสงค์ของตลาดที่ถูกขับเคลื่อนด้วยลัทธิบริโภคนิยมก็เพียงพอแล้ว มาร์กซ์ได้ยกตัวอย่างการล้อมรั้วที่ดินและการขับไล่ชาวนาครั้งใหญ่ในสกอตแลนด์โดยนายทุนอังกฤษในช่วงปลายศตวรรษที่สิบแปดถึงต้นศตวรรษที่สิบเก้า จากที่เคยได้ใช้ที่ดินในการทำมาหากินมาหลายชั่วอายุคน ชาวนาสกอตถูกเจ้าหน้าที่รัฐขับไล่ออกจากแปลงนาของตนเอง—ด้วยการยึดที่ดิน เผาหมู่บ้าน และขับไล่ให้อพยพไปอาศัยที่อื่น—เนื่องจากนายทุนจากอังกฤษต้องการเอาที่ดินไปใช้ในการเลี้ยงแกะ เมื่อที่ดินในสกอตแลนด์ได้ถูกล้อมรั้วให้กลายเป็นฟาร์มเลี้ยงแกะจำนวนหลายแสนตัวและได้รับการดูแลโดยคนงานอังกฤษซึ่งนายทุนอังกฤษนำเข้ามาแทนคนงานสกอต ชาวนาสกอตหลายคนจำเป็นต้องอพยพไปยังชายฝั่งและหันไป

ประกอบอาชีพชาวประมงเพื่อหาเลี้ยงชีพ “คนกลุ่มนี้” มาร์กซ์เปรียบเทียบ “ได้กลายเป็นพวก ครึ่งบกครึ่งน้ำ และมีชีวิตอยู่ดังที่นักเขียนอังกฤษคนหนึ่งได้ไว้ นั่นก็คือ ครึ่งหนึ่งอยู่บนดิน อีกครึ่งอยู่บนน้ำ และอาศัยทั้งดินและน้ำอย่างละครึ่ง” (Marx, 1990, p. 892) ซ้ำร้ายไปกว่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปไม่นานและชาวสกอตเริ่มทำอาชีพประมงได้ตีจนมีรายได้จนเกือบครบครว มาร์กซ์กล่าวว่า “กลิ่นของปลาได้ไปแตะจมูกของ[นายทุน] และทำให้พวกเขาได้กลิ่นกำไร ฟุ้งมาแต่ไกล” (Marx, 1990, p. 892) ด้วยเหตุนี้ ชาวสกอตที่ผืนตัวมาทำอาชีพประมงก็ถูกขับไล่ อีกครั้ง เนื่องจากนายทุนท้องถิ่นต้องการให้นายทุนจากลอนดอนเข้ามารับสัมปทานการทำ ประมงแทนชาวบ้านในพื้นที่ ที่น่าสนใจไปกว่านั้น ที่ดินของชาวสกอตที่เคยเป็นที่อาศัยของ มนุษย์และต่อมาถูกแทนที่ด้วยแกะ ในเวลาต่อมา ที่ดินมหาศาลเหล่านั้นก็ถูกแปรเปลี่ยนให้ กลายเป็นป่าและมีการนำเอาควางมาเลี้ยงแทนแกะ เพื่อให้กลายเป็นพื้นที่สนทนากการให้กับ ธรรมชาติอังกฤษได้มาพักผ่อนหย่อนใจในยามว่างด้วยการล่าควางกันอย่างสนุกสนาน “ตอนนี้ ควางได้เข้ามาแทนแกะ” มาร์กซ์กล่าว “และนี่ก็ยิ่งทำให้เกิดการขับไล่เจ้าของที่ดินรายย่อย มากขึ้นไปอีก คนพวกนี้จะถูกขับไล่ให้ไปจนถึงบริเวณซึ่งเป็นที่ดินที่แห้งแล้งและหยาบกร้าน มากกว่าที่เคยถือครองมาก่อน [ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า] ป่าที่เอาไว้เลี้ยงแกะกับชาวบ้านมันอยู่ ร่วมกันไม่ได้ ไม่ฝ่ายใดก็ฝ่ายหนึ่งจะต้องยอมแพ้” (Marx, 1990, p. 893)

นอกจากตัวอย่างเรื่องแกะ ควาง และที่ดินในสกอตแลนด์ Capital Vol I. ยังมีตัวอย่าง ที่น่าสนใจเกี่ยวกับผู้หญิงกับม้าในสังคมทุนนิยมของอังกฤษ แม้ว่าการลากจูงจะเป็นการใช้ แรงงานที่มนุษย์นิยมใช้มาเป็นเครื่องทุ่นแรงมาตลอดในประวัติศาสตร์ อีกทั้งการคิดค้น เครื่องจักรกลสมัยใหม่จะทำให้มนุษย์มีเครื่องทุ่นแรงมากขึ้นและนำมาแทนที่การใช้แรงงาน จากสิ่งมีชีวิต มาร์กซ์ได้ตีแผ่ความย่อนแอ้งของนายทุนอังกฤษที่ไม่นิยมใช้ม้าหรือเครื่องจักรกล ที่ก้าวหน้าเข้ามาช่วยในการลากจูงพาหนะเหมือนกับที่นายทุนอเมริกันเขาทำกัน แต่กลับเลือกใช้ แรงงานผู้หญิงในหลายๆ โอกาส เนื่องจากในสายตาของนายทุน ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาม้า หรือซื้อเครื่องจักรกลยังถือว่าแพงกว่าการจ้างแรงงานผู้หญิง ดังที่มาร์กซ์ได้กล่าวไว้ว่า

ในอังกฤษ ผู้หญิงยังคงถูกใช้ในการลากจูงเรือแทนการใช้ม้าในหลายๆ โอกาส นั่นก็ เป็นเพราะว่า แรงงานที่จะต้องใช้ในการผลิตม้าหรือเครื่องจักรกลเป็นแรงงานที่สามารถ คำนวณปริมาณได้อย่างชัดเจนว่ามันคือเท่าไร ในขณะที่แรงงานที่จะต้องใช้ในการ บำรุงรักษาผู้หญิงจำพวกที่มาจากประชากรอันมากล้น มันเป็นแรงงานที่ด้อยค่าเกิน กว่าที่จะคำนวณได้ ดังนั้น จึงไม่มีประเทศใดในโลกที่จะเป็นประเทศที่ซูตริคกำลังแรงงาน ของมนุษย์ได้อย่างน่าละอายและเพื่อวัตถุประสงค์อันน่ารังเกียจ ได้เท่ากับอังกฤษ ซึ่งขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศแห่งเครื่องจักรกล (Marx, 1990, p. 517)

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ประเด็นสำคัญที่มาร์กซ์ต้องการที่จะสื่อในงานของเขาไม่ใช่ประเด็นที่ว่ามนุษย์นั้นเกิดมาเป็นสิ่งมีชีวิตที่สูงส่งหรือประเสริฐไปกว่าสัตว์เดรัจฉานที่ต่ำชานอกจากนั้น มาร์กซ์ก็ไม่ได้ให้ความชอบธรรมแก่มนุษย์ในการกดขี่ขูดรีดสัตว์ได้ตามอำเภอใจแท้จริงแล้ว ประเด็นที่มาร์กซ์ต้องการจะสื่อกลับเป็นว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย—ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์—ต่างก็ถูกดุดกิ้นให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในระบบทุนนิยมเหมือนกัน ถูกใช้ประโยชน์และกดขี่ขูดรีดเหมือนกัน และถูกตีค่าและให้ราคาตามแต่ที่นายทุนจะคำนวณเหมือนกัน หากมองในแง่นี้ ข้อครหาที่ว่า มาร์กซ์เป็นพวกคลั่งสปีชีส์ ยึดเอามนุษย์เป็นศูนย์กลางจักรวาล และมองว่ามนุษย์กับสัตว์มีความไม่เท่าเทียมกันตามธรรมชาติก็ดูจะเป็นข้อหาที่ไม่เป็นธรรมกับมาร์กซ์เป็นอย่างยิ่ง

ประเด็นสุดท้ายคือ การแก้ต่างให้กับมาร์กซ์ในข้อครหาที่ว่า เขาเป็นนักคิดที่เน้นแนวคิดมนุษยนิยมมากกว่าแนวคิดธรรมชาตินิยม ในขณะที่เบนตันตีความว่า มาร์กซ์มีแนวโน้มที่จะยกให้แนวคิดแบบมนุษยนิยมมีความสำคัญกว่าแนวคิดธรรมชาตินิยม และสังคมคอมมิวนิสต์ที่มาร์กซ์ถวิลหา ก็เป็นเพียงสังคมที่กรรมกร—ในฐานะมนุษย์ที่ต้องทนทุกข์กับการอยู่เยี่ยงสัตว์มาเป็นเวลานานภายใต้สังคมทุนนิยม—จะได้กลับไปใช้ชีวิตอย่างที่มีมนุษย์ควรจะเป็น โดยที่มนุษย์ยังสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเต็มที่และกดขี่ขูดรีดสัตว์ได้ตามอำเภอใจต่อไป นักคิดฝ่ายซ้ายทวนกระแสได้โต้แย้งกลับว่า มาร์กซ์ไม่ได้ยกให้แนวคิดมนุษยนิยมมีความสำคัญเหนือกว่าแนวคิดธรรมชาตินิยม หากแต่มาร์กซ์มองว่า แนวคิดทั้งสองจำต้องได้รับการผสมผสานและชั่งน้ำหนักให้สมดุล ซึ่งความสมดุลที่ว่าจะปรากฏเห็นก็ต่อเมื่อเราก้าวข้ามสังคมทุนนิยมเข้าสู่สังคมคอมมิวนิสต์เท่านั้น นอกจากนั้น สังคมคอมมิวนิสต์ที่มาร์กซ์พูดถึงมันไม่ใช่สังคมที่มนุษย์จะใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสัตว์อย่างที่เคยเป็นในสังคมทุนนิยม หากแต่เป็นสังคมที่มนุษย์ยกเลิกระบบการถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคลและการปฏิบัติต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิต—ไม่ว่าจะมนุษย์หรือสัตว์—ในฐานะสินค้าซื้อขายในตลาด มากไปกว่านั้น สังคมคอมมิวนิสต์คือสังคมที่มนุษย์ก้าวข้ามภาวะแปลกแยกในสังคมทุนนิยมและหันมาเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน ผ่านการปรับเปลี่ยนข้อจำกัดของธรรมชาติบางประการเพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้และบรรลุศักยภาพในการผลิตอันสร้างสรรค์ของมนุษย์ แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ธำรงรักษาธรรมชาติไว้เพื่อให้สิ่งมีชีวิตบนโลกนี้ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังที่มาร์กซ์ได้กล่าวไว้ใน The Paris Manuscripts

คอมมิวนิสต์คือการก้าวข้ามระบบทรัพย์สินส่วนบุคคลหรือภาวะแปลกแยกของมนุษย์อย่างแท้จริง...คอมมิวนิสต์ที่ว่านี้—ในฐานะธรรมชาตินิยมที่ได้รับการพัฒนาถึงขีดสุด—เป็นสิ่งที่เท่ากันกับมนุษยนิยม และคอมมิวนิสต์—ในฐานะมนุษยนิยมที่

ได้รับการพัฒนาถึงขีดสุด—เป็นสิ่งที่เท่ากันกับธรรมเนียม คอมมิวนิสต์จึงเป็นการแก้ไขอย่างแท้จริงต่อปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง มันคือการคลี่คลายที่จริงแท้ต่อปัญหาการปะทะกันระหว่างการดำรงอยู่ไปวันๆ กับแก่นของการมีชีวิต ระหว่างการทำให้สรรพสิ่งเป็นเพียงแค่วัตถุกับการยืนยันอัตลักษณ์ของตนเอง ระหว่างอิสรภาพกับความจำเป็น และระหว่างปัจเจกบุคคลกับสปิชีส์ คอมมิวนิสต์คือการตอบโจทยปัญหาที่ประวัติศาสตร์ตั้งไว้ และตัวมันเองไม่ใช่อะไรอื่น ถ้าไม่ใช่การแก้ไขปัญหาที่ว่านี้เท่านั้น (Marx, 1978a, p. 84)

แน่นอน หากเทียบกับบทวิเคราะห์และวิพากษ์สังคมทุนนิยมของเขา การพรรณนาถึงสังคมคอมมิวนิสต์ของมาร์กซ์ได้ให้ภาพที่เป็นนามธรรม กำกวม ไม่ลงรายละเอียด และเข้าใจได้ยากมากกว่า ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า มาร์กซ์ไม่เชื่อว่าสังคมคอมมิวนิสต์คือวิมานเมฆที่ถูกสร้างขึ้นในหัวหรือในอากาศขึ้นมาก่อนแล้วค่อยนำไปประยุกต์หรือปฏิบัติจริง หากแต่มันเป็นสังคมที่จะต้องมีการพัฒนาและคลี่คลายออกมาให้เห็นด้วยน้ำมือของมนุษย์เองเมื่อพวกเขาสามารถก้าวข้ามสังคมทุนนิยมที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันไปได้ ด้วยเหตุที่สิ่งเหล่านี้ยังไม่เกิดขึ้นในช่วงที่มาร์กซ์มีชีวิตอยู่ เขาจึงไม่ต้องการทำตัวเป็นหมอดูผู้มีความสามารถในการพยากรณ์อนาคตว่าสังคมมนุษย์ในยุคหลังทุนนิยมจะมีหน้าตาหรือรายละเอียดเป็นอย่างไร กระนั้นก็ตาม แนวคิดสังคมคอมมิวนิสต์ของมาร์กซ์ตามที่ได้กล่าวมาก็ดูจะห่างไกลจากภาพที่เบเนตันได้วาดเอาไว้ เพราะในสังคมคอมมิวนิสต์ มาร์กซ์เชื่อว่า แนวคิดธรรมเนียมจะได้รับการพัฒนาจนไม่มีความขัดแย้งกับแนวคิดมนุษยนิยม ในขณะที่แนวคิดมนุษยนิยมก็จะได้รับการพัฒนาจนอยู่ร่วมกันได้กับแนวคิดธรรมเนียม นอกจากนี้ ด้วยการยกเลิกระบบทรัพย์สินส่วนบุคคล ภาวะแปลกแยกระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเอง ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติก็จะสูญสิ้นไปแน่นอน แนวคิดคอมมิวนิสต์ของมาร์กซ์อาจจะถูกโจมตีได้ง่ายว่ามีความเป็นนามธรรมสูง เป็นอุดมคติ หรือกระทั่งเป็นการมองโลกในแง่ดีจนเกินไป นอกจากนี้ มันก็น่าตั้งข้อกังขาต่อมาร์กซ์อยู่ไม่น้อยว่า สังคมคอมมิวนิสต์ที่ไร้การถือครองทรัพย์สินส่วนบุคคลและไร้ภาวะแปลกแยก จะยังเป็นสังคมที่มนุษย์ยังรับประทานครานเนื้อสัตว์ ใช้สินค้าที่เป็นผลผลิตจากสัตว์ ใช้แรงงานสัตว์ และทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์กับสัตว์เพื่อค้นหายารักษาโรคร้ายให้กับมนุษย์อยู่หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การที่เบเนตันตั้งแง่กับมาร์กซ์ว่า เขาเป็นนักคิดที่สนับสนุนให้มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสัตว์ตามอำเภอใจ หรือเขาถวิลหาแต่สังคมที่กรรมกรจะกลับไปใช้ชีวิตในฐานะมนุษย์ที่มีความสูงส่งกว่าสัตว์ได้ตามเดิม ย่อมเป็นการตั้งข้อครหาที่มีน้ำหนักน้อยไปสักนิด

4. ซ้าย สัตว์ และสังคมทุนนิยม

จากที่กล่าวมา หากเราทำการสำรวจงานเขียนของมาร์กซ์อย่างละเอียดและพิจารณาในแบบองค์รวม ข้อครหาที่ว่า มาร์กซ์เป็นนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ ละเลยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ ยกย่องให้มนุษย์สูงส่งกว่าสัตว์ และให้ความชอบธรรมกับมนุษย์ในการใช้ประโยชน์กับสัตว์ ได้ตามอำเภอใจ ล้วนเป็นข้อหาที่ไม่เป็นธรรมกับมาร์กซ์สักเท่าใดนัก แท้จริงแล้ว หากเทียบกับนักคิดทั้งก่อนและหลังช่วงที่เขามีชีวิตอยู่ มาร์กซ์ถือเป็นนักคิดที่ทำการวิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สัตว์ สิ่งแวดล้อม และทุนได้ดีที่สุดคนหนึ่ง นอกจากนี้ เขายังให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับปัญหาการกดขี่ขูดรีดที่นายทุนกระทำกับสิ่งมีชีวิต—ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์—และปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากการปฏิบัติของนายทุนต่อทุกๆ สิ่งรอบตัวมนุษย์ ราวกับว่ามันเป็นเพียงแค่วัตถุในการผลิตและของซื้อของขายในตลาด ในแง่นี้ หากมีนักคิดและนักกิจกรรมฝ่ายซ้ายคนใดที่ใช้มาร์กซ์เป็นข้ออ้างในการละเลยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ การกล่าวอ้างที่ว่าย่อมถือเป็นการกระทำที่ขาดความชอบธรรมและไร้น้ำหนักในการโน้มน้าวชักจูงไปโดยปริยาย

อย่างไรก็ดี ในโลกยุคปัจจุบันที่แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) กำลังได้รับความนิยมนับอย่างยิ่ง สิ่งที่คุณเขียนเพิ่งนำเสนอไปก็อาจถูกโจมตีได้เช่นกันว่า มันเป็นเพียงแค่การตีความของนักคิดมาร์กซ์สัตว์ทวนกระแสกลุ่มเล็กๆ หรือพูดอีกแง่หนึ่งก็คือ มันเป็นเพียงแค่ “วาทกรรม” ชุดหนึ่งที่ถูกสรรสร้างขึ้นมาเพื่อโต้ตอบวาทกรรมกระแสหลักที่ว่าด้วยการตีความงานเขียนของมาร์กซ์ ดังนั้น มันจึงไม่ใช่ความจริงที่สมบูรณ์และสูงสุดแต่อย่างใด นอกจากนี้ มาร์กซ์ก็ยังเป็นนักคิดที่เสียชีวิตไปตั้งแต่ปลายศตวรรษที่สิบเก้าและนั่นก็ทำให้เราไม่มีทางรู้ได้เลยว่า จริงๆ แล้วเขามีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ ที่สำคัญก็คือ กระทั่งเรามีเวทมนต์ปลุกมาร์กซ์ให้ลุกขึ้นมาจากหลุมศพและทำการสัมภาษณ์เขาในประเด็นดังกล่าว มันก็อาจตั้งข้อสงสัยได้เช่นกันว่า สิ่งที่เขาพูดออกมาเป็นสิ่งที่ตรงกับสิ่งที่เขาคิดหรือกระทำในชีวิตประจำวันหรือไม่ ในแง่นี้ การยึดมั่นถือมั่นว่า ตกลงแล้วมาร์กซ์คิดอย่างไรกับประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ดูจะเป็นเรื่องที่ไร้สาระและเปล่าประโยชน์ เนื่องจากงานเขียนของเขาเป็นสิ่งที่สามารถตีความไปได้เรื่อยๆ และแปรผันไปตามอคติของผู้อ่าน วาทกรรมที่ครอบงำสังคม และบริบทของประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงเท่านั้นเอง

กระนั้นก็ตาม ผู้เขียนกลับมองว่า ต่อให้เราเชื่อว่า การตีความงานเขียนของมาร์กซ์เป็นเพียงการก่อสร้างทางวาทกรรมหรือกระทั่งการเล่นโวหารที่ผันแปรไปตามกาลและเทศะ ซึ่งไม่สามารถนำไปสู่การแสวงหาความรู้ที่แท้จริงได้ว่า ตกลงแล้ว มาร์กซ์คิดเห็นอย่างไรกับประเด็นปัญหาเรื่องสัตว์ ความเชื่อที่ว่านี่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคแต่อย่างใดในการนำเอาทฤษฎีของ

มาร์กซ์ไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และวิพากษ์ปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในสังคมนิยม (ยกเว้นเสียแต่ว่า เราจะสมมติแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่อย่างสุดโต่ง ขลาดกลัว และไร้ความมั่นใจ จนกระทั่งไม่กล้าฟันธงว่า อะไรคือทฤษฎีของมาร์กซ์) นี่คือนักคิดฝ่ายซ้ายหลายๆ คน เห็นตรงกัน ไม่ว่าจะเห็นว่าเป็นกลุ่มที่เห็นว่ามาร์กซ์เป็นนักคิดที่มีอคติต่อสัตว์ (Benton, 2011; Boggs, 2011; Kymlicka & Donaldson, 2014; Llorente, 2011; Painter, 2016; Perlo, 2002; Sanbonmatsu, 2011; Torres, 2007) หรือกลุ่มที่เห็นว่ามาร์กซ์เป็นนักคิดที่ให้ความสำคัญกับสัตว์ก็ตาม (Bellamy & Clarke, 2018; Stache, 2018; Wilde, 2000; MacDonald, 2011; Gunderson, 2011) ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า พวกเขาไม่เพียงแต่ตระหนักถึงความลึกซึ้งและคุณูปการของทฤษฎีที่มาร์กซ์ได้วางรากฐานเอาไว้ หากแต่เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่ตามมา หากเรานำเอาทฤษฎีของมาร์กซ์ไปประยุกต์ใช้ในการวิพากษ์ประเด็นปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์—ไม่ว่าตัวมาร์กซ์เองจะมีความคิดหรือกระทั่งอคติต่อประเด็นที่ว่านี้ อย่างไรก็ตาม—โดยทฤษฎีของมาร์กซ์ที่มักจะได้รับยกย่องถึงและนำมาวิพากษ์ปัญหาการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในสังคมนิยม ประกอบไปด้วยทฤษฎีสำคัญสี่ทฤษฎีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีแรกคือ ทฤษฎีว่าด้วยภาวะแปลกแยก แม้ว่าภาวะแปลกแยกจะเป็นหนึ่งในทฤษฎีที่สำคัญที่สุดที่มาร์กซ์ใช้วิเคราะห์ปัญหาของระบบทุนนิยม เป็นที่น่าเสียดายว่าเขาเลือกที่จะใช้ทฤษฎีที่ว่านี้ในการวิเคราะห์ภาวะแปลกแยกที่เกิดขึ้นกับมนุษย์แต่เพียงเท่านั้น แต่มิได้รวมเอาสัตว์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์แต่อย่างใด ใน The Paris Manuscripts มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ภาวะแปลกแยกที่เกิดขึ้นกับกรรมกรในโรงงานว่า มันคือภาวะที่ดำรงอยู่ในสัมพันธภาพที่สำคัญ นั่นก็คือ ภาวะแปลกแยกระหว่างกรรมกรกับสินค้าที่ตนเองผลิต ระหว่างกรรมกรกับกระบวนการผลิต ระหว่างกรรมกรกับร่างกายและจิตสำนึกของตัวเอง และระหว่างกรรมกรกับมนุษย์ร่วมสปีชีส์คนอื่นๆ (Marx, 1978a, pp. 71-77) แม้ว่ามาร์กซ์จะให้ความสนใจไปที่ภาวะแปลกแยกที่ดำรงอยู่ในมนุษย์ (ที่เป็นกรรมกร) เป็นหลัก ทฤษฎีว่าด้วยภาวะแปลกแยกก็มีคุณูปการที่สำคัญ กล่าวคือ มันสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกรณีของสัตว์ได้เช่นกัน เนื่องจากชะตากรรมของสัตว์ในสังคมนิยมมิได้มีความแตกต่างไปจากชะตากรรมของกรรมกรสักเท่าใดนัก ในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีสัตว์เป็นผู้ผลิตสินค้า เช่น เนื้อ นม ไข่ ขน และหนัง ให้กับเจ้าของโรงงาน สัตว์ที่เป็นผู้ผลิตไม่ได้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสินค้าที่ตนเองผลิต ในทางตรงกันข้าม สัตว์กลับถูกพรากเอาอวัยวะหรือผลผลิตจากร่างกายของสัตว์ผ่านการใช้กำลังบังคับ อีกทั้งสัตว์ยังไม่มีสิทธิใดๆ ในผลกำไรที่ได้มาจากการขายสินค้าที่สัตว์เองเป็นผู้ผลิต ภาวะแปลกแยกยังปรากฏให้เห็นในกระบวนการผลิตสินค้าที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสัตว์ เช่น กระบวนการบังคับให้แม่วัว แม่หมู และแม่ไก่ต้องผสมพันธุ์เทียมเพื่อให้ได้ผลผลิตอย่างเช่น ไข่ นม และลูกสัตว์ออกมาให้มากที่สุดและเร็วที่สุด กระบวนการบังคับให้สัตว์ต้อง

ชีวิตในคอกแคบๆ ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงโดยไม่มีโอกาสได้ขยายปีก คู้ยเหยียดดิน ทำรัง ทำความสะอาดร่างกาย หรือเลียงดูลูกของตนเอง หรือกระบวนการบังคับให้สัตว์ต้องเดินไปตามสายพานและเรียงแถวกันเพื่อรอการถูกฆ่าและชำแหละอวัยวะในโรงฆ่าสัตว์ กระบวนการผลิตที่วุ่นวายนี้เป็นกระบวนการที่สัตว์ไม่ได้ถูกปฏิบัติจากนายทุนและกรรมกรในโรงงานในฐานะผู้ผลิตที่มีชีวิตและจิตใจ หากแต่เป็นเพียงวัตถุดิบหรืออุปกรณ์ในการผลิตซึ่งไม่มีความรู้สึกสำนึกใดๆ

นอกจากนั้น การเร่งการผลิตเนื้อ นม ไข่ หนัง และขนของสัตว์ในสังคมนิยมยังนำไปสู่ภาวะแปลกแยกระหว่างสัตว์กับร่างกายหรือกระทั่งจิตสำนึกของตัวเอง ยกตัวอย่างเช่น แม่วัวที่ร้องหาลูกของมันหลังจากที่ถูกวัวที่เพิ่งมีอายุได้ไม่กี่สัปดาห์ได้ถูกพรากไปจากแม่วัวและนำไปฆ่าเพื่อผลิตเนื้อลูกวัว หมูที่นุ่งๆ นอนๆ ในกรงแคบๆ ทั้งชีวิตและมีแววตาที่แสดงอาการหมดอาลัยตายอยากในชีวิต ไก่ที่ถูกผสมพันธุ์เทียมและเร่งสร้างเนื้อจนร่างกายของตนมีขนาดใหญ่เกินกว่าที่กระดูกของไก่จะรับน้ำหนักได้ หรือแกะที่ร้องโหยหวนเมื่อตนเองได้กลิ่นความเลือดในโรงงานฆ่าสัตว์และรู้ชะตากรรมของตนเมื่อถูกบังคับให้เดินไปตามสายพานในโรงฆ่าสัตว์ ปรากฏการณ์ที่วุ่นวายนี้สะท้อนให้เห็นการทารุณกรรมที่มนุษย์กระทำกับสัตว์ ที่ต่อให้เราไม่อยากจะนับว่าสัตว์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเหมือนกับมนุษย์ แต่อย่างน้อยเราก็คงปฏิเสธอาการทุกข์ทรมานทางร่างกายที่สัตว์แสดงออกมาไม่ได้ ที่สำคัญไม่แพ้กัน สัตว์ต้องประสบกับภาวะแปลกแยกกับสัตว์ทั้งในสปีชีส์ของตนและสัตว์ในสปีชีส์อื่นๆ ในโรงงานที่สัตว์ต้องใช้ชีวิตทั้งชีวิตของตนในกรงขัง สัตว์ไม่มีโอกาสที่จะได้มีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์อื่นๆ ในสปีชีส์ของตนตามธรรมชาติที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า กระบวนการการหาคู่ สืบพันธุ์ และเลียงลูกของสัตว์เหล่านี้ ล้วนเป็นกระบวนการที่ถูกออกแบบ แทรกแซง และควบคุมโดยมนุษย์แทบทั้งสิ้น ยิ่งไปกว่านั้น ในสังคมนิยม โอกาสที่สัตว์ใดๆ จะมีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์สปีชีส์อื่นๆ ก็แทบจะเป็นศูนย์ เนื่องจากหลักการแบ่งงานกันทำและหลักประสิทธิภาพในการผลิตได้ทำให้การเลียงสัตว์เพียงสปีชีส์เดียวในโรงงานหนึ่งๆ คือวิธีการผลิตที่คุ้มทุนมากที่สุด หากสัตว์พอจะมีโอกาสที่จะได้มีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์สปีชีส์อื่นๆ บ้าง มันก็คงเป็นปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ ซึ่งแน่นอนเหลือเกินว่า มันไม่ใช่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสปีชีส์ที่เท่าเทียมกัน ให้การเคารพซึ่งกันและกัน และปราศจากความรุนแรงแต่อย่างใด

ทฤษฎีที่สองคือ ทฤษฎีว่าด้วยลัทธิบูชาสินค้า (Commodity Fetishism) ใน Capital Vol I. มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ที่มนุษย์ในสังคมนิยมปฏิบัติกับสินค้าราวกับว่าสินค้าเหล่านั้นมันมีชีวิตเป็นของตนเอง มีอิสรภาพเป็นของตนเอง และมีมูลค่าแลกเปลี่ยนที่ไม่ยึดโยงกับมูลค่าใช้สอยที่แท้จริง มากไปกว่านั้น แม้ว่าสินค้าจะเป็นสิ่งที่มนุษย์ผลิตมันมากับมือ แต่เมื่อมันกลายเป็นของซื้อของขายในตลาด สินค้ากลับมีอำนาจเหนือมนุษย์ ครอบงำมนุษย์ และทำให้ชีวิตมนุษย์จำต้องพึ่งสินค้าอย่างขาดเสียมิได้ในการดำรงชีวิต มาร์กซ์นิยามปรากฏการณ์ที่วุ่นวายนี้ว่า

“ลัทธิบูชาสินค้า” (Marx, 1990, p. 165) แม้ว่ามาร์กซ์จะกล่าวถึงลัทธิบูชาสินค้าในแบบกว้างๆ และไม่ได้จำเพาะเจาะจงไปที่สินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นการเฉพาะ ทฤษฎีที่ว่านี้ก็มีคุณูปการต่อการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับสินค้าซึ่งเป็นผลผลิตที่มาจากสัตว์ ในภัตตาคาร อาหารอันโอชะของมนุษย์ที่เรียกขานกันว่า สเต็ก โยเกิร์ต ออมเล็ต นักเก็ต ทงคัตลี และฟัวกรรา คือสินค้าที่ทำมาจากเนื้อวัว นมวัว ไข่ไก่ เนื้อไก่ เนื้อหมู และตับห่าน ตามลำดับ กระนั้นก็ตาม มนุษย์ก็เลี้ยงที่จะกล่าวถึงเมนูอาหารของตนโดยกล่าวถึงสัตว์แบบตรงๆ หากแต่สรรหาคำที่นุ่มนวลกว่านั้นมาใช้แทน นอกจากนี้ แม้ว่าการผลิตสินค้าเหล่านั้นจะเต็มไปด้วยความรุนแรง การกดขี่ขูดรีด และการทารุณกรรมต่อสัตว์ แต่การโฆษณาและการบริโภคสินค้าเหล่านั้นกลับเต็มไปด้วยการขับเน้นความรู้สึกเอร็ดอร่อย รสนิยมในการรับประทานอาหารที่มีสุนทรีย์ และความอบอุ่นในครอบครัวและในหมู่เพื่อนฝูง นี่จึงไม่ต้องพูดถึงสินค้าอื่นๆ ที่มนุษย์บริโภคเป็นประจำในชีวิตประจำวัน เช่น รองเท้า เข็มขัด เฟอร์นิเจอร์ เบาะรถยนต์ เสื้อโค้ต และกระเป๋าตาค์ ซึ่งล้วนเป็นสินค้าที่มีมาจากซากศพของสัตว์ที่ถูกฆ่าในโรงงาน แต่มนุษย์กลับปฏิบัติกับสินค้าเหล่านี้ราวกับว่ามันเป็นสินค้าที่กำเนิดขึ้นมาได้ด้วยตนเองและมีมูลค่าในตนเอง โดยไม่มีการยึดโยงกับสัตว์ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักหรือวัตถุดิบในการผลิตสินค้านั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามที่สำคัญที่สุด ในสังคมทุนนิยมยุคปัจจุบันที่ถูกขับเคลื่อนด้วยลัทธิบริโภคนิยม การคลั่งไคล้และบูชาแบรนด์สินค้าชื่อดังได้ทำให้มนุษย์ยิ่งละเลยต้นกำเนิดหรือที่มาของสินค้าที่มาจากสัตว์ ดังนั้นผู้ที่ชอบทานบิ๊กแมค (Big Mac) จะมีความรู้สึกดีที่ได้บริโภคสินค้าของบริษัทยักษ์ใหญ่ออย่างแมคโดนัลด์ (McDonald's) จนหลงลืมไปว่า สิ่งที่ตนกำลังรับประทานนั้นมีต้นกำเนิดมาจากแม่วัวที่ถูกฆ่าหลังจากหมดประโยชน์ในการให้น้ำนมแก่นายทุน หรือผู้ที่นิยมสะสมกระเป๋าหนังของแอร์เมส (Hermès) อาจจะรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นเจ้าของสินค้าหรรษาแพง จนหลงลืมไปว่า สิ่งที่ตนกำลังบริโภคมีต้นกำเนิดมาจากการฆ่าและถลกหนังจะเซ็ที่ถูกเลี้ยงในฟาร์มมาทั้งชีวิต

ทฤษฎีที่สามคือ ทฤษฎีว่าด้วยการผูกขาดของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ใน Capital Vol I. มาร์กซ์ได้วิเคราะห์ถึงหนึ่งในปัญหาสำคัญของระบบทุนนิยม นั่นก็คือ ปัญหาของการกระจุกตัวของทุนอยู่ในมือของบริษัทยักษ์ใหญ่ไม่กี่เจ้าและการกีดกันนายทุนน้อยออกไปจากตลาดโดยน้ำมือของนายทุนใหญ่ (Marx, 1990, pp. 776-777) แม้ว่ามาร์กซ์จะกล่าวถึงปัญหาการผูกขาดของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ในระบบทุนนิยมด้วยมุมมองแบบกว้างๆ และในเชิงแนวคิดที่เป็นนามธรรม ทฤษฎีที่ว่านี้ก็มีคุณูปการต่อการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทุนนิยมยุคปัจจุบันที่ถูกครอบงำด้วยบริษัทยักษ์ใหญ่ ซึ่งประกอบธุรกิจเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการใช้ประโยชน์จากสัตว์ ในระดับโลก บริษัทข้ามชาติหลายองค์กรไม่เพียงแต่ครอบงำตลาดและรัฐสภาในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า หากแต่โยกย้ายการลงทุนและแผ่ขยายอิทธิพลทางการเมืองไปยังประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย ตัวอย่างของบริษัทยักษ์ใหญ่เหล่านั้น

ได้แก่ มอนซานโต (Monsanto) ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับเกษตรเคมีและเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร ไบเออร์ (Bayer) ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเคมีและยา คาร์กิลล์ (Cargill) ซึ่งทำธุรกิจซื้อขายอาหารและผลผลิตทางการเกษตร และไทสัน (Tyson) ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหารและส่งออกเนื้อสัตว์รายใหญ่ของโลก บริษัทชื่อดังที่ทำธุรกิจแสวงหากำไรจากสัตว์เหล่านี้คือหนึ่งในกลุ่มบริษัทที่ร่ำรวยที่สุดในโลกและยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับบริษัทเทคโนโลยีโทรคมนาคม บริษัทน้ำมัน บริษัทอาวุธสงคราม และบริษัทเวชภัณฑ์ ในฐานะกลุ่มทุนที่ครองอำนาจและกุมชะตาชีวิตของประชากรส่วนใหญ่บนโลกใบนี้ (Igor, 2018; Sharma, 2018)

ในกรณีของไทย ปรากฏการณ์ที่ทุนมีการกระจุกตัวในมือของนายทุนยักษ์ใหญ่ที่ทำธุรกิจแสวงหากำไรจากสัตว์ก็มีให้เห็นอย่างเด่นชัดเช่นกัน ที่โดดเด่นที่สุดคือ ธนินท์ เจียรวนนท์ เจ้าสัวผู้ที่มีมักจะได้รับการจัดอันดับให้เป็นมหาเศรษฐีที่ร่ำรวยที่สุดของไทย แม้อาณาจักรธุรกิจของเครือเจริญโภคภัณฑ์ (Charoen Pokphand Group) ที่เป็นแหล่งสร้างความมั่งคั่งให้กับธนินท์จะประกอบไปด้วยประเภทธุรกิจที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจโทรคมนาคม ธุรกิจการค้าปลีกและค้าส่ง ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ หรือกระทั่งธุรกิจยานยนต์ รากฐานสำคัญและหัวใจของเครือเจริญโภคภัณฑ์ตั้งอยู่บนธุรกิจการเกษตร การปศุสัตว์ และการผลิตอาหาร นี่คือการธุรกิจหลักที่ทำกำไรให้กับเครือเจริญโภคภัณฑ์จำนวนมหาศาลและทำให้ตระกูลเจียรวนนท์ไม่เพียงแต่เป็นตระกูลที่มีอิทธิพลมหาศาลต่อเกษตรกรรายย่อยในประเทศ หากแต่นักการเมือง นายพล หรือกระทั่งชนชั้นผู้สูงศักดิ์ ต่างก็ต้องให้ความยำเกรงและสร้างพันธมิตรทางการเมืองด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเมืองไทยจะถูกขับเคลื่อนโดยพลเรือนหรือกองทัพก็ตาม (Phongpaichit & Baker, 2004, p. 70; Kongkirati & Kanchoochat, 2018) นอกจากเครือเจริญโภคภัณฑ์แล้ว บริษัทยักษ์ใหญ่ของไทยที่สั่งสมทุนและร่ำรวยขึ้นมาจากการใช้ประโยชน์จากสัตว์โดยตรงก็คือ เครือเบทาโกร (Betagro Group) ซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร อาหาร และสัตว์เลี้ยง เครือภัตตาคารเอ็มเค (MK Restaurant Group) ซึ่งทำธุรกิจอาหารและภัตตาคาร และเครือไทยยูเนียน (Thai Union Group) ซึ่งทำธุรกิจอาหารแช่แข็งและผู้ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องอันดับหนึ่งของโลก ทุนจำนวนมหาศาลที่บริษัทเหล่านี้สั่งสมได้หนุนส่งให้ตระกูลแต่ไฟลิสต์ ตระกูลธีระโกเมน และตระกูลจันศิริ เดินตามรอยตระกูลเจียรวนนท์ ด้วยการได้รับการจัดอันดับให้เป็นหนึ่งในตระกูลที่ร่ำรวยที่สุดในไทยอยู่เสมอมา (Forbes, 2019)

ทฤษฎีสุดท้ายคือ ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นกรรมาชีพ ในมุมมองของมาร์กซ์ ระบบทุนนิยมประกอบไปด้วยชนชั้นสองชนชั้นที่สำคัญ ชนชั้นแรกคือ ชนชั้นกรรมาชีพที่ถือครองทุนและปัจจัยการผลิตประเภทอื่นๆ ส่วนชนชั้นที่สองคือ ชนชั้นกรรมาชีพซึ่งเป็นชนชั้นที่ไม่มีทุนและไม่ได้ถือครองปัจจัยการผลิตใดๆ ยกเว้นแค่กำลังแรงงานที่มาจากร่างกายของตนเอง นั่นก็ทำให้

กรรมาชีพจำต้องขายแรงงานของตนให้กับกระฎุมพีในตลาดเพื่อได้มาซึ่งค่าจ้าง และมันคือค่าจ้างอันน้อยนิดของกรรมาชีพที่ถูกนำมาใช้จ่ายเพื่อประทังชีวิตของตนเองและผลิตซ้ำกำลังแรงงานที่จะนำไปขายให้กับกระฎุมพีในวันถัดไป (Marx, 1990, pp. 283-285) แม้ว่ามาร์กซ์จะให้นิยามชนชั้นกรรมาชีพที่มีความหมายครอบคลุมเพียงแค่มนุษย์ที่เป็นกรรมกร หากเราลองพิจารณาถึงบทบาทของแรงงานสัตว์ที่ถูกใช้ประโยชน์และถูกขูดรีดในระบบทุนนิยมยุคปัจจุบันเราก็คงจะปฏิเสธได้ยากว่า สัตว์ที่ถูกใช้แรงงานก็มีชะตากรรมที่ไม่ต่างไปจาก—หรืออันที่จริงต้องถือว่า โหดร้ายกว่า—สิ่งที่มนุษย์ที่เป็นกรรมกรต้องประสบพบเจอ กล่าวคือ ในขณะที่กรรมกรยังถือว่าตนเองมีทางเลือกในการตัดสินใจขายแรงงานของตนให้กับนายทุนในตลาด สัตว์ไม่ได้มีอิสรสิทธิ์ที่วุ่นวายแต่อย่างใด เนื่องจากสัตว์ไม่ได้ตัดสินใจเลือกเอง หากแต่ถูกบังคับให้กำเนิด มีชีวิตอยู่ ใช้แรงงาน และตาย ด้วยน้ำมือของนายทุน ซ้ำร้ายไปกว่านั้น ในขณะที่ชีวิตของกรรมกรยังมีเส้นแบ่งระหว่างวันทำงานและวันหยุด ชั่วโมงทำงานและชั่วโมงหลังเลิกงาน และการทำงานในที่ทำงานกับการหยุดพักผ่อนที่บ้าน ชีวิตของสัตว์ตลอดทั้งชีวิตได้ผูกติดกับกรงขังในโรงงานและสัตว์ไม่มีวันหยุดหรือชั่วโมงหลังเลิกงานให้ได้สังสรรค์หรือพักผ่อนหย่อนใจแต่อย่างใด ที่สำคัญที่สุด ในขณะที่กรรมกรถูกกดขี่ขูดรีดกำลังแรงงานของตนที่ขายให้กับนายทุน สัตว์ไม่ได้ถูกกดขี่ขูดรีดกำลังแรงงานแต่เพียงเท่านั้น หากแต่สัตว์ยังถูกนายทุนใช้ประโยชน์จากอวัยวะ ร่างกาย กระดูก ผิวหนัง เลือด และลูกที่เกิดออกมาจากครรภ์ของตนด้วยเหตุนี้ สัตว์ไม่เพียงแต่ให้กำลังแรงงานกับนายทุน หากแต่สัตว์ยังรับหน้าที่รับใช้นายทุนในฐานะปัจจัยการผลิตอื่นๆ นั่นก็คือ สัตว์ยังถูกใช้ประโยชน์ทั้งในฐานะอุปกรณ์การผลิตและในฐานะวัตถุดิบในการผลิตอีกด้วย ในแง่นี้หากกรรมาชีพเป็นชนชั้นที่ถูกโชครวนที่มองไม่เห็นกักขังพวกเขาไว้ในโรงงานและทำงานหามรุ่งหามค่ำเพื่อสร้างผลประโยชน์และกำไรกับนายทุน กระฎุมพี สัตว์คือสิ่งมีชีวิตที่ถูกกดขี่ขูดรีดและทำงานรับใช้กระฎุมพีแทบไม่ต่างไปจากกรรมาชีพจะต่างกันก็แค่ตรงที่ว่า โชคที่ล้ามสัตว์เอาไว้ในโรงงานคือโชคตามความหมายของมันจริงๆ และเป็นโชคที่เราสามารถมองเห็นได้อย่างจะแจ้งด้วยตาเปล่า

5. บทสรุป

ในอดีตที่ผ่านมา นักคิดและนักเคลื่อนไหวทางสังคมฝ่ายซ้ายมักจะได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มคนที่มีอคติต่อสัตว์ ละเลยชะตากรรมอันโหดร้ายและหดหู่ของสัตว์ในสังคมทุนนิยม ยกให้การปฏิบัติเพื่อปลดปล่อยกรรมาชีพจากการกดขี่ขูดรีดของกระฎุมพีเป็นการต่อสู้ที่สำคัญกว่าการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยสัตว์จากการกดขี่ขูดรีดของมนุษย์ และนับเอามนุษย์ที่ใช้แรงงานเป็นองค์ประกอบของชนชั้นกรรมาชีพแต่เพียงเท่านั้น แต่หาได้รวมเอาสัตว์ที่ถูกใช้แรงงานเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นกรรมาชีพแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ชื่อเสียงในทางลบที่ฝ่ายซ้ายได้รับในอดีต

ไม่ได้เป็นตัวกำหนดแต่อย่างใดว่า ฝ่ายซ้ายจะเปลี่ยนทัศนคติของคนที่ถือสัตว์หรือปรับยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ของตนไม่ได้ในอนาคต อันที่จริงแล้ว ดังที่บทความชิ้นนี้ได้ชี้ให้เห็น หากฝ่ายซ้ายยังคงยึดมั่นและศรัทธาในงานเขียนของมาร์กซ์ ข้อเขียนจำนวนไม่น้อยของมาร์กซ์ได้สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสนใจและความกังวลใจในปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม การที่นายทุนใช้ประโยชน์จากแรงงานของมนุษย์และสัตว์ในฐานะสินค้าที่ซื้อขายได้ในตลาดไม่ต่างกัน และหาหนะที่ระบบทุนนิยมได้กระทำต่อสิ่งมีชีวิต—ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ หรือพืช—ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และโลกของเรา นอกจากนั้น ต่อให้เราไม่สนใจว่ามาร์กซ์จะคิดหรือเขียนถึงสัตว์ว่าอย่างไร ต่อให้เราตั้งข้อกังขาว่าอันที่จริงแล้วมาร์กซ์ในช่วงที่มีชีวิตอยู่จริงได้ให้ความสำคัญกับสัตว์มากสักแค่ไหนกันเชียว ทฤษฎีสำคัญๆ ที่มาร์กซ์ได้วางรากฐานเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีว่าด้วยภาวะแปลกแยก ทฤษฎีว่าด้วยลัทธิบูชาสินค้า ทฤษฎีว่าด้วยการผูกขาดของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นกรรมาชีพ ทฤษฎีเหล่านี้ล้วนเป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในฐานะสิ่งมีชีวิตต่างสปีชีส์ ความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์กับสัตว์สปีชีส์อื่นๆ และที่สำคัญที่สุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับสัตว์

ดังนั้น หากมองในแง่นี้ ฝ่ายซ้ายไม่ควรจะมีข้ออ้างใดๆ อีกต่อไปในการสร้างความชอบธรรมให้กับการละเลยปัญหาเรื่องการกดขี่ขูดรีดสัตว์ในระบบทุนนิยม อันที่จริงแล้ว หากฝ่ายซ้ายยังเชื่อและยึดถือหลักการในการปฏิบัติของตนที่ว่า ฝ่ายซ้ายคือพลังทางการเมืองที่ต่อสู้เพื่อใครก็ตามที่ถูกกดขี่ขูดรีดมากที่สุดในการสร้างทางเศรษฐกิจ เพื่อใครก็ตามที่ไร้อำนาจมากที่สุดในการสร้างทางการเมือง เพื่อใครก็ตามที่ถูกดูแคลนมากที่สุดในโครงสร้างทางวัฒนธรรม และเพื่อใครก็ตามที่เป็นประชากรเสียงส่วนใหญ่แต่กลับถูกกดทับไว้ในโครงสร้างทางสังคม ฝ่ายซ้ายจะต้องไม่ละเลยสัตว์ ไม่ดูถูกดูแคลนสัตว์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต่ำกว่ามนุษย์ และไม่ให้ความชอบธรรมกับการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสัตว์ได้ตามอำเภอใจ ในทางตรงกันข้าม มันกลับเป็นฝ่ายซ้ายด้วยซ้ำที่จะต้องเป็นแนวหน้าในการต่อสู้เพื่อสัตว์ พุดแทนสัตว์ เป็นตัวแทนของสัตว์ และสร้างแนวร่วมกับขบวนการเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่มุ่งปลดปล่อยสัตว์ เช่นเดียวกัน นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์และการปกป้องคุ้มครองสัตว์ก็ไม่ควรตั้งตนเป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายซ้าย และปิดกั้นโอกาสในการสร้างพันธมิตรทางการเมืองในการเคลื่อนไหวร่วมกันกับฝ่ายซ้าย ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ดังที่บทความชิ้นนี้ได้ชี้ให้เห็น ระบบทุนนิยมในยุคปัจจุบันมีความสัมพันธ์อันแนบแน่น เข้มข้น และพึ่งพาอย่างขาดเสียมิได้กับการกดขี่ขูดรีดสัตว์ หากมองในแง่นี้ ต่อให้เราไม่มีความชอบธรรมในการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยสัตว์ตามแนวทางเสรีนิยมที่เข้มแข็งสักเท่าใดก็ตาม トラบไตที่การต่อสู้ที่ยังละเลยประเด็นปัญหาที่สำคัญของระบบทุนนิยม มันก็เป็นการยากที่สัตว์จะได้รับการปลดปล่อยอย่างแท้จริง ฉันทัดก็ฉันทัน ต่อให้เราไม่มีความชอบธรรมในการต่อสู้ของกรรมาชีพที่เข้มแข็งในการปฏิวัติล้มระบบทุนนิยมสักแค่ไหนก็ตาม トラบไตที่การต่อสู้ที่ยังละเลยปัญหาเรื่องการ

กดขี่ขูดรีดสัตว์ การบริโภคน้ำมันจากสัตว์ และการใช้แรงงานสัตว์ ซึ่งเป็นวิถีทางในการสะสมทุนที่สำคัญของชนชั้นกรรมาชีพและบรรษัทยักษ์ใหญ่ มันก็เป็นการยากที่การปฏิวัติล้มระบบทุนนิยมจะประสบความสำเร็จ ดังนั้น การวิเคราะห์ปัญหาเรื่องสัตว์จะต้องได้รับการพิจารณาควบคู่ไปกับการพิจารณาปัญหาเรื่องระบบทุนนิยม และการปลดปล่อยกรรมาชีพและการปลดปล่อยสัตว์จะต้องเป็นการปลดปล่อยที่ได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน หากหนึ่งในประโยชน์อันโด่งดังที่สุดของมาร์กซ์ในการปลุกกระดมให้มีการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพก็คือ “กรรมกรทั่วทุกประเทศ จงรวมกันเป็นหนึ่ง!” (Marx & Engels, 1978, p. 500) บทความชิ้นนี้ได้เน้นย้ำว่า กรรมกรผู้ใช้แรงงานในที่นี้ควรรวมเอาสัตว์เข้าไปด้วย และนั่นก็ทำให้การปฏิวัติของกรรมาชีพยอมจำต้องอาศัยการรวมกันเป็นหนึ่งของทั้งมนุษย์ที่ใช้แรงงานและสัตว์ที่ถูกใช้แรงงาน ในการก้าวข้ามระบบทุนนิยมที่ดำรงอยู่และนำพาสังคมเข้าสู่สังคมรูปแบบใหม่ที่สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย—ไม่ว่าจะมาจากสปีชีส์ไหน—ได้รับการปลดปล่อยและมีอิสรภาพอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- Adams, C. (2015). *The Sexual Politics of Meat: A Feminist-vegetarian Critical Theory*. New York: Bloomsbury Publishing.
- Adams, C., & Donovan, J. (1999). Introduction. In Adams, C., & Donovan, J. (Eds.). *Animals and Women: Feminist Theoretical Explorations* (pp. 1-8). Durham: Duke University Press.
- Alvarado, P. (2016). *9 Everyday Products You Didn't Know Had Animal Ingredients*. Retrieved September 10, 2019, from <https://www.treehugger.com/green-food/9-everyday-products-you-didnt-know-had-animal-ingredients.html>
- Aquinas, T. (1929). *Summa Theologica*. (Fathers of the English Dominican, Trans.). London: Burns Oates & Washbourne Ltd.
- Aristotle. (2009). *Politics*. (Barker, E., Trans.). Oxford: Oxford University Press.
- Augustine. (1966). *The Catholic and Manichaeon Ways of Life*. (Gallagher, D. A., & Gallagher, I. J., Trans.). Boston: The Catholic University Press.
- Bellamy, J., & Clark, B. (2018). Marx and Alienated Speciesism. *Monthly Review*, (70)7. Retrieved September 10, 2019, from <https://monthlyreview.org/2018/12/01/marx-and-alienated-speciesism/>

- Benton, T. (1993). *Natural Relations: Ecology, Animal Rights & Social Justice*. London: Verso.
- _____. (2011). Humanism = Speciesism? Marx on Humans and Animals. In Sanbonmatsu, J. (Ed.). *Critical Theory and Animal Liberation* (pp. 99-119). Lanham: Rowman & Littlefield.
- Boggs, C. (2011). Corporate Power, Ecological Crisis, and Animal Rights. In Sanbonmatsu, J. (Ed.). *Critical Theory and Animal Liberation* (pp. 71-96). Lanham: Rowman & Littlefield.
- Capps, A. (2013). *Catching Up With Science: Burying the 'Humans Need Meat' Argument*. Retrieved September 10, 2019, from freefromharm.org/health-nutrition/catching-up-with-science-burying-the-humans-need-meat-argument/
- Charlton, A., Coce, S., & Francione, G. (1993). *The American Left Should Support an Animal Right: A Manifesto*. *The Animals' Agenda*, 28–34.
- Cochrane, A. (2010). *An Introduction to Animals and Political Theory*. New York: Palgrave Macmillan.
- Descartes, R. (1998). *Discourse on Method*. (Cress, D. A., Trans.). Indianapolis: Hackett Publishing Company.
- Forbes. (2019). *Thailand's 50 Richest*. Retrieved September 10, 2019, from <https://www.forbes.com/thailand-billionaires/list/>
- Grant, J., & Jungkunz, V. (Eds.). (2011). *Political Theory and the Animal/Human Relationship*. Albany: State University of New York Press.
- Gruen, L. (2011). *Ethics and Animals: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gunderson, R. (2011). *Marx's Comments on Animal Welfare. Rethinking Marxism*, 23(4), 543-548.
- Igor, I. (2018). *Most Active Large Agribusiness Corporations in the AgTech Domain*. Retrieved September 10, 2019, from <https://medium.com/remote-sensing-in-agriculture/most-active-large-agribusiness-corporations-in-the-agtech-domain-dd0f16c1c684>
- Kant, I. (1963). *Lectures on Ethics*. (Infield, L., Trans.). New York: Harper & Row.

- Kongkirati, P., & Kanchoochat, V. (2018). The Prayuth Regime: Embedded Military and Hierarchical Capitalism in Thailand. *TRaNS: Trans-Regional and -National Studies of Southeast Asia*, 6(2), 279-305.
- Kru, E. (2018). *10 Everyday Items That Contain Animal Products*. Retrieved September 10, 2019, from <https://raisevegan.com/10-everyday-items-that-contain-animal-products/>
- Kymlicka, W., & Donaldson, S. (2014). Animal Rights, Multiculturalism, and the Left. *Social Philosophy*, 45(1), 116-135.
- Llorente, R. (2011). Reflections on the Prospects for a Non-speciesist Marxism. In Sanbonmatsu, J. (Ed.). *Critical Theory and Animal Liberation* (pp. 121-135). Lanham: Rowman & Littlefield.
- Macdonald, B. (2011). Marx and the Human/Animal Dialectic. In Grant, J., & Jungkunz, V. (Eds.). *Political Theory and the Animal/human Relationship* (pp. 23-48). Albany: State University of New York Press.
- Marx, K. (1978a). Economic and Philosophical Manuscripts of 1844. In Tucker, R. (Ed.). *The Marx-Engels Reader* (pp. 66-125). New York: W. W. Norton & Company.
- _____. (1978b). On the Jewish Question. In Tucker, R. (Ed.). *The Marx-Engels Reader* (pp. 26-52). New York: W. W. Norton & Company.
- _____. (1990). *Capital Volume I*. (Fowkes, B., Trans.). London: Penguin Books.
- _____. (1993). *Capital Volume II*. (Fembach, D., Trans.). London: Penguin Books.
- Marx, K., & Engels, F. (1978a). Manifesto of the Communist Party. In Tucker, R. (Ed.). *The Marx-Engels Reader* (pp. 469-500). New York: W. W. Norton & Company.
- _____. (1978b). The German Ideology Part I. In Tucker, R. (Ed.). *The Marx-Engels Reader* (pp. 146-200). New York: W. W. Norton & Company.
- Nibert, D. (2013). *Animal Oppression & Human Violence*. New York: Columbia University Press.
- Painter, C. (2016). Non-human Animals Within Contemporary Capitalism: A Marxist Account of Non-Human Animal Liberation. *Capital & Class*, 40(2), 325-343.
- Perlo, K. (2002). Marxism and the Underdog. *Society & Animals* 10(3), 303-318.

- Petre, A. (2016). *6 Science-based Health Benefits of Eating Vegan*. Healthline.com. Retrieved September 10, 2019, from www.healthline.com/nutrition/vegan-diet-benefits
- Phongpaichit, P., & Baker, C. (2004). *Thaksin: The Business of Politics in Thailand*. Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies.
- Rahim, L. (2018). *Six Reasons to Go Vegan, According to Science*. Retrieved September 10, 2019, from <https://www.telegraph.co.uk/health-fitness/body/six-reasons-go-vegan-according-science/>
- Regan, T. (2004). *The Case for Animal Rights*. Berkley: University of California Press.
- Sanbonmatu, J. (2011). Introduction. In Sanbonmatsu, J. (Ed.). *Critical Theory and Animal Liberation* (pp. 55-69). Lanham: Rowman & Littlefield.
- Sharma, S. (2018). *Mighty Giants: Leaders of the Global Meat Complex*. *The Institute for Agriculture and Trade Policy*. Retrieved September 10, 2019, from <https://www.iatp.org/blog/leaders-global-meat-complex>
- Singer, P. (2002). *Animal Liberation*. New York: HarperCollins.
- Soronson, J. (2011). Constructing Extremists, Rejecting Compassion: Ideological Attacks on Animal Advocacy from Right and Left. In Sanbonmatsu, J. (Ed.). *Critical Theory and Animal Liberation* (pp. 219-237). Lanham: Rowman & Littlefield.
- Stache, C. (2018). On the Origins of Animalist Marxism. *Monthly Review*, (70)1. Retrieved September 10, 2019, from <https://monthlyreview.org/2018/12/01/on-the-origins-of-animalist-marxism/>
- Torres, B. (2007). *Making a Killing: The Political Economy of Animal Rights*. Oakland: AK Press.
- Wilde, L. (2000). The Creatures, Too, Must Become Free? Marx and the Animal/Human Distinction. *Capital & Class*, 24(3), 37-53.